

Onomástica literaria en Galicia. I. Media ducia de nomes artúricos femininos

Antón Palacio

Real Academia Galega - Universidade de Vigo

Son, desde novo, curioso dos nomes dos personaxes das novelas artúricas e dos libros de cabalería, como *Tristán*, *Lanzarote*, *Amadís*, *Xenevra*, *Oriana*, *Iseu*.

Coido que a curiosidade e interese por tal onomástica naceu en min coa lectura dun documento en que aparecía un dos meus “santospasados” (como dicía a tecedeira de Bonaval), chamado Lope Taboada de Lemos, quen, achándose enfermo, respondeu ó chamamento para a guerra que en 1510 lle fixo Carlos I e propúxolle que no seu lugar acudise como alférez real de fidalgos de Galicia o seu irmán Galaor á fronte da tropa proporcionada por Lope, que este se comprometeu a soste cos ingresos proporcionados polo couto de Orbán, que serían administrados por Galaor (a. 1510 COQ). Nunca oíra eu nin lera tal nome, *Galaor*, que me sorprendeu e fixo prender en min a curiosidade.

Anos máis tarde, xa traballando eu na Universidade, atopei e gardei un artigo do *Faro de Vigo* en que figuraba un personaxe chamado *Esplandián de Cea*. Inicieí daquela un pequeno arquivo que perdín e está hoxe desaparecido.

Sabedores desta miña afección ou curiosidade, os colegas do *Diccionario dos apelidos galegos* propuxéronme que preparase unha charla sobre estes nomes que, como dixo Cunqueiro, levaron “os paladíns e as fermosas damas”. Así pois, un pouco forzado, púxenme a buscar nos arquivos dispoñibles en rede: o ARG, o ACS, o AHUS, o portal PARES; ademais, para confirmar que, como adoitan repetir algúns estudosos que tratan este aspecto da onomástica, estes nomes eran propios de fidalgos e de escribáns e das súas esposas e fillas, consultei algúns libros de xenealoxías e historias de familias galegas, por exemplo o do padre Crespo Pozo (PCP) e o de Carlos Martínez-Barbeito (CMB) sobre os pazos da provincia coruñesa e algúns outros. Lin, ademais, artigos que trataron o tema, coma os de Carlos Alvar, Rafael Usero e X. Carlos Breixo, Pardo de Guevara e outros, e incorporei ás miñas listaxes os nomes artúricos das persoas citadas neles.

Fixen así un cadro para cada un dos nomes. Cada cadro componse de catro columnas. Na primeira vai o nome; na segunda, o ano en que se documenta; na terceira, a fonte; e na cuarta, observacións que dan información sobre a persoa citada.

Os datos desa cuarta columna permiten case sempre resolver dúas das maiores dificultades: a) *o problema das homonimias* e b) o do que podemos chamar a *transmisión caótica* dos apelidos, pois non sempre se cumpría a norma, hoxe habitual, de que os fillos levasen o apelido do pai, senón que algúns dábanlle preferencia ó da nai, outras veces usaban os dous sen orde aparente ou calquera outro que usara un avó ou outro familiar. Por iso atopamos alteracións da orde, unha mesma persoa que ten diferentes apelidos en documentos distintos, apelidos que se unen ou que se separan...

O feito de que apareza en varios documentos como esposa dun Bermúdez de Castro, cabaleiro de Santiago, ou como nai doutro Bermúdez de Castro permite identificar a *Elena de Castro Puga* (a. 1632 AHUS) con *dona Helena de Castro y Puga* (a. 1644 ACS), con *dona Helena de Mera y Castro* (a. 1650 ACS), con *Elena Mera y Castro* e con *Elena de Mera* (a. 1672 ARG). Malia a alteración na orde dos apelido, a secuencia coincidente dos dous nomes de pía permite recoñecer que *Francisca Elena Muñiz de Pedrosa* (a. 1600-1699 ARG), *Francisca Elena Seijas Muñiz de Pedrosa* (a. 1700 AHUS) e *Francisca Elena de Pedrosa Muñiz* (a. 1702 ARG) foron a mesma persoa.

Os dous problemas enunciados dilúcidanse ou ben polas datas, ou ben pola veciñanza ou localización do personaxe, ou ben polos matrimonios (como acabamos de ver) ou por algunha outra circunstancia vital. Por iso, *Tristán de Araújo*, veciño do couto de Feáns (Negreira ou Santiago de Compostela; a. 1566 e a. 1574 ACS) non debe se-lo mesmo ca *Tristán Araújo de Vasconcelos* que aparece en 1620 (PARES) sendo veciño de Salcedo (A Pobra de Brollón). Ademais da diferenza cronolóxica de 54 anos entre estes dous *Tristán de Araújo*, a distancia entre Feáns e A Pobra do Brollón indica que non parece probable que se refiran á mesma persoa en lugares tan afastados. Tamén debe ser outro distinto don *Tristán de Araújo y Ulloa*, señor da vila de Madarnás, no condado de Monterrei (a. 1602 ARG). Unha *Ginebra García* que en 1564 (ARG) tiña problemas coa xustiza de Xunqueira de Ambía por amancebamento con Juan de Cacharrequille (Montederramo) pode se-la mesma que, sete anos máis tarde (a. 1571 ARG), figura noutro documento xa casada con Gregorio Rodríguez, en Monterrei, pero

non poder ser outra *Xinebra García* (tamén a. 1571 ARG) casada con Antonio Camiña porque, ademais de teren maridos distintos, preiteaba pola posesión da metade dunha casa na “vila de Santo Tomé”, que pode ser San Tomé do Mar, en Cambados, ou calquera outro, pois ningún dos lugares San Tomé queda cerca de Xunqueira de Ambía ou de Monterrei.

A *Iseu López*, veciña de Santiago que, estando doente, outorgou testamento no Real Hospital (a. 1536 AHUS) non pode se-la mesma señora de nome e apelido idénticos que figura nun documento (a. 1500 ARG) titulado “Gasto que hizo María García en las honras de *Iseu López*, su madre”: se lle fixeron o funeral no ano 1500 non puido testar no hospital 36 anos despois.

A *Iseu López* que morreu en 1500 figura noutro documento como *Iseu López* de Montenegro (a. 1502 ARG); é a mesma que se cita nunha carta de pagamento dunha manda testamentaria (a. 1511 ARG) e nunha solicitude de partilla de bens que fixo a súa neta Sancha Núñez no a. 1526 (ARG). Ademais da coincidencia temporal, para a identificación desta persoa axuda a presenza nos documentos de apelidos toponímicos portados por parentes seus: dona Iseu tiña un fillo chamado Pedro Núñez *de Vilouzás* e a neta Sancha Núñez estaba casada con Juan Piñeiro *de Naraío*: Vilouzás (Paderne) e Naraío (San Sadurniño) son lugares próximos a Pontedeume, onde a señora Iseu residía. Por outra banda, a media ducia de documentos do ARG en que figura esta *Iseu López* ou *López Montenegro* proceden todos do legado da familia Pita da Veiga, polo que non cabe dúbida de que se trata da mesma señora.

E unha *Bibiana Rodríguez*, muller que foi de Antonio Calvo e era en 1787 veciña de Espiñaredo, nas Pontes de García Rodríguez, non debe se-la mesma ca outra de idéntico nome que en 1795 (oito anos máis tarde) era veciña de Recemel, nas Somozas, e fora muller de Ramón Martínez (as dúas no ARG). Malia a proximidade entre As Pontes de García Rodríguez e As Somozas, que son concellos lindeiros, non parece probable que a mesma *Bibiana* fose viúva dúas veces en tan poucos anos.

Debo advertir que nos arquivos electrónicos tomei os nomes que aparecen nos rexestos e non comprobei a lectura abrindo o documento, labor que queda para máis adiante. Con todo, os mesmos rexestos acláranse ás veces entre eles. Así, unha *Bibiana Lince* *de Lince* que aparece no a. 1626 (ARG) nun preito polos montes de Bens, na parroquia de Visma (A Coruña), volve aparecer con ese raro apelido (*Lince*) 25 anos máis tarde no a. 1651 (ACS) como moradora en

Santiago; pois ben, esta *Bibiana* de estraño apelido, ten que se-la mesma *Bibiana Lence* que en 1628 (ARG) reivindicaba unha herdade en Carrafeito, na mesma parroquia de Visma que acabo de citar. Así pois, *Bibiana Lince* era *Bibiana Lence* e non debemos contala como dúas persoas.

O feito de que nos dous documentos figure como “veciño de Caldas de Reis” indica que *Eitor González* (a. 1551 AHUS) é o *Héctor González*, xastre, que en 1533 (ACS) lle paga 1 438 reais por uns panos a Juan do Couto, mercador compostelán.

Como dixen, elaborei táboas de catro columnas para cada un destes nomes:

Artur / *Arturo* (2), *Brianda* (3), *Briolanxa* (8), *Eitor* / *Héctor* (22; e varios como apelido) *Esplandián* (2), *Florestán* (só como apelido), *Galaor* (6), *Galaz* (3), *Galeote* (2 como segundo nome), *Galván* / *Galbán* (frecuente como apelido), *Grimanesa* (9), *Guiomar* / *Giomar* (69), *Helena* / *Elena* / *Herena* (221), *Iseo* / *Iseu* (14), *Lanzarote* (3), *Leondres* (1), *Leonell* / *Lionel* (16), *Olinda* / *Holinda* (23), *Oliveros* / *Olivero* (10), *Percival* (1), *Rogel* (12, todos, menos un, como segundo nome: *Pedro Rogel...*), *Tristán* (23), *Viviana* / *Bibiana* (53), *Xinebra* / *Ginebra* (44).

Repárese en que inclúo aquí *Eitor* / *Héctor*, un nome do ciclo clásico, por *sir Héctor de Maris*, un dos cabaleiros da mesa redonda, que era medio irmán de Lanzarote do Lago e primo de Bors e de Lionel.

Inclúo tamén *Helena*, pois considero que, ademais da Helena de Troia e de santa Helena, nai do emperador Constantino, na frecuencia deste nome no período que nos ocupa debeu influír tamén o homónimo artúrico, adaptación de *Elaine*, a sobriña do rei Artur e amante de Lanzarote e de Galaz.

Entre os femininos, por esta orde: *Helena* (221), *Guiomar* (67), *Viviana* (53), *Xenevra* (47), *Olinda* (28), *Iseu* (15), *Grimanesa* (9), *Briolanxa* (8), *Brianda* (3).

Nas miñas pescudas atopei outros nomes de orixe literaria dos que non vou falar e que me limito a citar: *Hércules* (2 portadores), *Febus* (3), *Gaiferos* (1 portador), *Briseida* (2), *Policena* (2).

Algunhas observacións:

1. Nalgúns casos, os nomes artúricos aparecen en irmás ou entre membros da mesma familia. Así, un Juan Mariño de Lobeira e Aldao (PCP, p. 271), da casa da Pedreira, en Sisán (Ribadumia), tivo dúas fillas; á máis vella, que morreu celibata, púxolle *Xinebra* e a outra máis nova chamouna

Briolanda, que quedou tamén celibata. O *Galaor Taboada* do pazo de Orbán, que citei ó comezo, tiña unha irmá chamada *Iseo González de Taboada* e unha descendente súa foi *Iseo de Taboada*, filla de Pedro Pardo de Trebolla,¹ no séc. XVI (a. 1529 C. Alvar). Isto indica o que podemos chamar “unha clara vontade de estilo” por parte dos pais, un marcador de distinción fronte a outras familias próximas.

2. Os nomes pasaban de nais a fillas ou a netas, ou de tías a sobriñas. *Ginebra de Avalle*, de Redondela, que casou en 1593 cun Alonso Laso, natural de Vigo, foi nai doutra *Ginebra de Avalle*, casada con Nuno Prego de Montaos, segundo o padre Crespo Pozo. Unha *Iseo Taboada*, viúva de Sancho López de Ron, veciña de Santo Adrao de Lourenzá (Lourenzá), era titora de María e de *Iseo de Ron*, que supoño fillas súas (a. 1613 PARES). Unha *Grimanesa Pereira*, de orixe portuguesa, que casou primeiro cun mercador compostelán e, xa viúva, contraeu novas nupcias cun receptor do almacén do sal que vivía en Vilagarcía, foi avoa duna *Grimanesa Pereira “la moza”* que se meteu a monxa en Monção. E unha *Ginebra das Mariñas*, señora de Mesía, casada con Antonio de Quiñones, foi tía doutra *Ginebra das Mariñas*, casada con Sueiro Gómez de Soutomaior (PCP). Da mesma familia era *Ginebra de Haro* (a. 1508 C. Alvar).
3. Vemos pois, que certas familias eran “afeccionadas” ó uso destes nomes literarios. Unha *Grimanesa Suárez de Moscoso* foi nai de don *Percibal* de Lira, que naceu na vila de Monção en 1608 e morreu en 1644; está enterrado na igrexa parroquial de S. Mª de Monção. Unha *Briolanja Rodríguez*, veciña que foi da vila de Valença, no reino de Portugal, foi a nai dunha señora residente en Santiago e chamada *Grimanesa Pereira* (a. 1593 ACS).
4. Tense dito e repetido que estes nomes artúricos eran propios das familias da nobreza e das dos escribáns, que estarían máis afeitas á lectura; ademais dos casos que acabo de citar, isto compróbase, por exemplo, con dona *Xinebra de Soutomaior* (*Ginebra de Sotomayor*), que pertencía a unha das liñaxes de Noia que propoñían suxeitos para alcalde (a. 1590 ARG). *Ginebra Faxardo*, viúva de Juan de Soutomaior, formaba parte do padroado da capela de San Luís, da igrexa de San Bartolomeu de Pontevedra (a. 1577-1580). Estes casos son a maioría con certos nomes, pero non parecen

1 Sic en Alvar; debe ser o actual *Trebolle*, aldea da parroquia de Torre, no Páramo (Lu).

darse coa mesma intensidade con outros, como *Olinda* e *Viviana*, que comprobamos levaban mulleres de tódalas clases sociais.

5. Ó lado das *Xenebras* con pazos e señoríos ou casadas con membros da fidalguía ou da nobreza, que son a maioría, tamén se atopan outras que parecen formar parte de clases menos privilexiadas. Xa mencionei antes aquela *Xinebra García* ourensá que tivo problemas coa xustiza de Xunqueira de Ambía por vivir amancebada, circunstancia que é dificilmente se pode concibir nunha muller pertencente á fidalguía. Engado agora unha *Xinebra de Riva*, casada con Luis Rodríguez, boticario (a. 1501 ARG) e unha *Xinebra de Deza*, casada con Gómez Moure, mercador de Ourense (a. 1514 C. Alvar).
6. As secuencias onomásticas denotan a súa castelanización crecente, tanto nos nomes coma nos apelidos. Así o vemos no nome dun xastre de Caldas de Reis, que aparece como *Eitor González* (a. 1551 AHUS) e, anos máis tarde, como *Héctor González* (a. 1554 ACS). Como exemplos de castelanización do apelido, temos a *Elena Naveira*, muller de *Alonso Naveiro*, veciño de Arca (O Pino; a. 1547 AHUS) que figura noutro arquivo como *Helena Navera*, muller de *Alonso Naveiro* (a. 1536 ACS), da mesma veciñanza; e a *Elena Hurtada* (a. 1528 AHUS) ou *Elena Furtada*, muller de *Diego Furtado*, coiteleiro (a. 1545 AHUS).

E, chegado a este punto, quería lembrar aquí un fermoso artigo de Cunqueiro que, como é ben sabido, escribiu en bastantes ocasións sobre este tema dos nomes artúricos e presumía de ter entre os seus devanceiros a Tristán de Montenegro, xuíz en Pontevedra; o mindoniense utilizou o nome dese trasavó como un dos seus moitos pseudónimos. Cunqueiro escribiu aquel conto ben fermoso que titulou “Tristán García”, a historia dun mozo que se botou ó mundo en busca de Isolda ata que foi atopar unha, xa moi velliña, en Venta de Baños. Eu lamento declarar aquí que non atopei ningún *Tristán García* entre os 23 *tristáns* que fun atopando nos arquivos galegos en que se agachan. Sinto mágoa por non poder testemuñar que Tristán García non só viviu na imaxinación do noso grande escritor. Pois ben, o artigo a que acabo de aludir titulouno “Papeles que fueron vidas”, sintagma que Xesús González aproveitou para o libro de crónicas literarias cunqueirianas (Cunqueiro 1994). Nese texto, Cunqueiro móstrase sostenendo nas mans o catálogo dunha exposición que celebraran os notarios baixo

o lema *El documento notarial en la Historia*, e despois de ler nel unha serie de protocolos notariais dos séc. XIII ó XIX escribe:

Qué vidas y qué vidas. Los más de los documentos darían para que un escritor escribiese una estampa a la manera de Aloysius Bertrand en su *Gaspard de la Nuit*, libro que siempre tanto me tentó imitar, o un cuento, e incluso una novela larga tanto a la manera de Stendhal como a la manera de Balzac o una ejemplar de don Miguel de Cervantes.

E prosegue:

El catálogo de los documentos es como una colmena bien poblada. Ya digo, pueden sacarse mil historias de estos papeles que fueron vidas.

Pois ben, tamén os *regesta* ou asentos que manexei para preparar esta charla son rexistros de “papeis que foron vidas”. Por iso, porque sería pesado e aburrido ler aquí as listas dos nomes artúricos encontrados (que, en todo caso, poderán consultarse nas táboas que elaborei) vou ir falando deles e destacando algunhas noticias máis ou menos sorprendentes dos personaxes citados.

Ademais, teño que advertir que, nalgúns nomes, os rexistros son numerosos e, sobre todo, tan difíciles de organizar, que hoxe decidín referirme soamente a media ducia de nomes femininos. Outros tres nomes (*Olinda*, *Viviana* e *Xenevra*) e tódolos masculinos quedan para outra ocasión.

BRIANDA

Brianda era unha dama ó servizo de Oriana. Era filla de Olinda e irmá de Florestán de Escocia. Segundo García Gallarín, o nome *Brianda* está relacionado co irlandés *Brian*, posiblemente a partir da disimilación de *Brianne*; e *The Oxford Names Companion* (ONC) considera que *Brian* procede posiblemente dunha palabra do antigo céltico que significaba ‘alto’ ou ‘nobre’.

Nos arquivos consultados atopo tres (ou catro) mulleres chamadas *Brianda*:

1. *Brianda de Castro* (s.d., PCP, p. 307).
2. *Brianda de Tobar y Rivadeneira* (a. 1569 PARES), que figura noutros documentos como *Brianda de Ribadeneira* (a. 1571 PARES), *Brianda Tobar Pimentel y Rivadeneira* (a. 1578 ARG), *Brianda de Tovar y Ribadeneira*,

veciña do couto de Lea, sucesora ó morgado de Antonio de Tovar e Blanca Pimentel de Ribadeneira, seus pais defuntos (a. 1584 e a. 1590 PARES) e como *Brianda de Tobar* (a. 1584 ARG e a. 1590 PARES) ou *Brianda de Tovar* (a. 1595 PARES); hai un erro de lectura (*Tebar* por *Tobar*) no nome de *Brianda de Tebar* que con seus fillos preitea contra o conde de Lemos (a. 1564 PARES).

3. Aínda que a coincidencia dos apelidos e dos topónimos fai sospeitar que se trate da mesma señora cá anterior, pode non selo e ter con ela algún grao de parentesco (e, neste caso, sería a terceira) *Brianda de Seijas*, casada con Alonso Ordóñez de Seijas y Tobar (a. 1619 PARES), *Brianda das Seijas* (a. 1630 e a. 1641 ARG).
4. Á casa dos marqueses de Valadares pertenceu *Brianda Ordóñez*, casada con Diego de Oca.

Ademais, no portal PARES hai ata 445 documentos en que figura algunha *Brianda*, un nome a maior parte das veces levado por unha muller da nobreza. Quizais a que máis veces aparece é *Brianda de la Cerda*, duquesa de Béjar (morta en 1602). Estraña que, entre tantas *Brianda* do PARES, só apareza unha galega, a citada *Brianda de Tovar* que tamén achamos no ARG. Por proximidade xeográfica, puideron ter relación con Galicia *Brianda Barba*, de Astorga (León; a. 1492-1506 PARES) e *Brianda Osorio*, recomendada para abadesa do mosteiro leonés de Las Dueñas, no Bierzo (a. 1504 PARES).

Na base da datos de microtopónimos galegos non se conserva ningún en que apareza este fermoso e aristocrático nome artúrico.

BRIOLANXA

Briolanxa era a raíña de Sobradisa e esposa de Galaor. Aparece no *Amadís de Gaula*, de Garci Rodríguez de Montalvo. Segundo Avalor-Arce (1990), o nome deriva de Briolande, castelo de certa prominencia en *L'estoire de Merlin* e non é, como quixeron Menéndez Pelayo e Williams, derivado de Brion, nome que non aparece nas fontes favoritas dos primeiros autores e refundidores, como o Merlin, o Lancelot, e o *Tristan en prose*. De ser así, sería un caso dun topónimo convertido en antropónimo, como ocorre con Carduel.

1. A máis antiga *Briolanja* que documento é unha “frayra del velo preto” que vivía no comezo do séc. XVI no mosteiro de Santa María a Nova, na cidade de Lugo: chamábase *Briolanja Díaz* (a. 1502 CDMaia). As monxas do veo negro constituían a elite. Só elas tiñan dereito a votar nas eleccións conventuais e a seren elixidas para algún cargo do convento. Estaban libres dos traballos manuais e servís e a súa principal obriga era o canto das horas canónicas no coro. Hai que deducir, polo tanto, que pertencía a unha familia nobre ou fidalga. No mesmo mosteiro vivía unha *Guiomar Rodriguez*, tamén freira do velo preto.
2. Tamén da primeira década do séc. XVI é *Briolanja* (a. 1507 CDRibadavia).
3. Ferro Couselo (ápuod Boullón 1998) cita unha *Briolanja de Nóvoa* (a. 1533), muller do xuíz do couto de Abruciños, en Amoeiro.
4. Era portuguesa a muller de Rodrigo de Sequeiros, do pazo de San Tomé de Freixeiro, en Vigo, chamada dona *Briolanja Pereira*, quen en 1540 vinculou os bens da Quinta da Silva, en Portugal, xunto con outros bens móbiles e inmobles sitos en Braga (ARG). Polo padre Crespo Pozo sabemos do seu segundo apelido: *Briolanja Pereira Silva* (PCP, III, p. 15).
5. Uns anos máis tarde atopamos en Santiago a *Briolanja da Moreira*, muller de Xoán Feroso, quen deu un poder a Antonio da Casa, veciño da Coruña, para que cobrase os doce ducados que lle debía un licenciado Tomás por “haber enseñado y sustentado a unas sobrinas” (a. 1565 ACS); vemos, pois, que esta *Briolanja da Moreira* tiña pupilas na casa, e que as alimentaba e educaba, o que indica unha certa posición na escala social. Nese mesmo ano *Briolanja* foi requirida por Juan González, fillo de Fernando González, mercador e veciño de Santiago, para que o día de san Xoán de 1566 lle deixase libre e desembargada a casa en que ela “vive y mora”, ó non ter un contrato de arrendamento; ela respondeu que tiña a casa acordada por palabra co seu pai por nove anos.

Houbo un erro de lectura e un cambio de sexo no rexesto doutro documento do mesmo ano (1565 ACS) en que atopamos un *Briolángel de Moreira*, veciño de Santiago, que asina un contrato con Pedro Farto, clérigo santiagués, de modo que o *Briolángel* acolle na súa casa a María de Freixido, a súa parente (entendo que do crego) a cambio de 28 ducados. Vese que o redactor do rexesto leu mal *Briolanjel* por *Briolanja* e, descoñecendo o nome da raíña de Sobradisa e levado pola terminación errada

da súa lectura, transcribiu “veciño” en lugar de “veciña” e consumou esta “transexualidade” pioneira.

6. Cunha variante, quizais só gráfica, na primeira sílaba atopamos no Ribeiro unha *Brialanja*, filla de Alonso Suárez e de Constança Mosqueyra, veciña de Leiro (a. 1580 PadrónSClodioRibeiro). Debe se-la mesma que figura no mesmo censo como *Briolanja de Caldas*, primeira muller de Rodrigo González de Eyra de Mouros, que residía en Eira de Mouros (Lebosende, Leiro).
7. Xa contra a fin do século atopamos unha *Briolanja de Nóvoa*, muller de Pedro López Mosqueira, veciña de San Paio de Castrelo, que lle vende un censo de catorce ducados e tres reais de renda anual a Diego Suárez de Tanxil, cóengo de Santiago, por unha suma de 200 ducados (a. 1593 ACS).
8. Por último, atopamos unha *Briolanja Rodriguez*, veciña que foi da vila de Valença, no reino de Portugal, que era a nai dunha dama residente en Santiago e chamada *Grimanesa Pereira*, outro nome de estirpe artúrica de que falarei despois (a. 1593 ACS).

O nome conservouse ata a actualidade na microtoponimia galega: *A Briolanxa* é a denominación dun terreo mixto na parroquia de Videferre, no concello ourensán de Oímbra.

GRIMANESA

Grimanesa era amiga de Apolidón e irmá de Elena.

Se buscamos en Internet, a Wikipedia infórmanos erroneamente de que *Grimanesa* é un antropónimo feminino e que ese foi o nome dunha princesa guanche. Tamén nos di que existe no Perú, no departamento de Piura, unha cidade chamada Santa Grimanesa. O nome da cidade peruana débese a Grimanesa de Mogroviejo, unha dama nacida en Mayorga de Campos (Valladolid) c. 1546, e morta en Lima en 1635; era irmá de san Toribio de Mogroviejo, segundo arcebispo de Lima, figura clave na evanxelización de América, canonizado en 1726 e proclamado patrón dos bispos de Latinoamérica. Xunto co seu marido e os fillos, Grimanesa acompañou o seu irmán ó Perú e foi figura destacada da sociedade limeña. Está enterrada na catedral de Lima. A condición nobre da familia explica o uso do nome artúrico desta virtuosa dama emigrada ó Perú.

Nos documentos galegos consultados, aparecen as seguintes:

1. O padre Crespo Pozo cita sen data unha *Grimanesa de Liñares* casada con don Pedro de Neyra (PCP, III, p. 93). Eran donos da casa de Toirón e Sutorre, en Sarria.
2. Ademais, Crespo Pozo (PCP, III, p. 176) cita unha *Grimanesa Suárez de Moscoso*, que foi nai de don Percibal de Lira, quen naceu na vila de Monção en 1608 e morreu en 1644; está enterrado na igrexa parroquial de Santa María de Monção.
3. No a. 1550 (ACS) atopamos no Barbanza unha *Grimanesa Pereira*, viúva de Xácome de Romai, que preitea coa súa cuñada Catarina Vázquez de Romai, veciña da Pobra do Deán.
4. Co mesmo nome e apelido, houbo outra *Grimanesa Pereira* (a. 1593 ACS), solteira, residente en Santiago (a. 1612 ACS), que nacera en Valença, filla de Francisco Pereira e de *Briolanza Rodríguez*, veciños da citada vila do reino de Portugal. Esta dona *Grimanesa* fixo doazón de toda a herdanza que lle correspondía dos pais a favor do seu parente (sobriño?) Francisco Gómez, que estudaba en Santiago. *Grimanesa* casou con Luís Álvarez, mercador, veciño de Santiago, que tiña casas na Algalia de Arriba (a. 1573 AHUS). Despois de enviuar de Luís, casou con Xoán de Aguirre, veciño de Vilagarcía, receptor do *alfolí* do sal da vila da Pobra.
5. Este Xoán de Aguirre fixolle unha doazón e dote de dez fanegas de pan no lugar e casal de Figueira á súa neta *Grimanesa Pereira* “*la moza*”, para que fose monxa do mosteiro de San Bento da vila de Monção (a. 1600 AHUS).
6. *Dona Grimanesa Troncoso de Lira*, que nacera en 1610 (PCP) entrou de relixiosa en Tui na mesma data cá súa irmá dona Ventura, quen tamén abrazou ese estado co nome de Ventura de San Pedro (1622). A súa irmá máis vella, dona Ana (n. en 1601) entrou de relixiosa en San Francisco de Monção. Outra irmá, chamada dona Maior, nacida en 1605, tamén se fixo monxa en Monção. Seguramente é a *Grimanesa* que era tía de Diego de Lira, veciño de Areas, rexedor de Baiona, quen foi bautizado en 1643 (PCP).
7. *Grimanesa Pereira Suárez de Deza*, de finais do séc. xvi (PCP, III, p. 299) estivo casada con Xerome Gómez de Meneses, de Tomiño.

Repárese na circunstancia de que, agás as indicadas co nº 1 e co nº 3, as outras cinco *Grimanesa* están territorialmente vinculadas coa comarca do baixo Miño (Monção, Valença, Tui e Tomiño), o que quizais é indicio de que o nome foi máis frecuente en Portugal.

Na base da datos de microtopónimos galegos non se conserva ningún terreo con este nome. É posible que houbera unha deformación por aférese no *Monte da Manesa*, microtopónimo na parroquia compostelá do Castiñeiriño.

GUIOMAR

Aínda que na saga é nome de home, en Portugal e en España é nome de muller. *Guiomar* é primo de Xenevra, quen o desterra despois de converterse en amante da fada Morgana (Morgan le Fey).

Despois de *Helena*, entre tódolos nomes de muller, é *Guiomar* o segundo en número de rexistros, ata chegar a 67 ocorrencias. A *Guía de nomes galegos* (GNG) dáo como composto polas raíces **weig* ‘loita’ e *mar*, quizais de **marha* ‘corcel de batalla’, *marei* ‘mar’, ou *marka* ‘fronteira’.

Contra finais do século XII aparece unha *domna Guiomar* (a. 1196 CDF-Pantón), filla da condesa dona Fronila, que se ten como fundadora do mosteiro de San Salvador de Ferreira, en Pantón. No século XIII aparece *Guiomar* en poemas de Roi Queimado e J. García de Guillade: *Guiomar Affonso Gata* (LíricaProfana); Rivas (RivasOnom) rexístrao en Ourense en 1297 e en 1303 en Allariz. En 1366 unha *Guiomar Méndez* era *ona*, é dicir, ‘abadesa’ do mosteiro ourensán de Ramirás..

Como vemos nos documentos consultados o número das chamadas *Guiomar* medra moito a partir da segunda metade do século XV; así, dos 67 casos rexistrados, 53 son posteriores a. 1450. Xa que logo, cabe afirmar que tamén neste caso a influencia dos libros de cabalerías foi decisiva no incremento da frecuencia do nome.

Guiomar foi un nome que levaban mulleres da nobreza e da fidalguía. Xa citei a filla da fundadora do mosteiro de Ferreira e a abadesa de Ramirás, que aparecen nos documentos como *donas*. Na igrexa de San Fiz de Cangas, no concello de Pantón, está enterrada *Guiomar Meendes de Anvia*, muller “del moy noble caballero Gómez Ares Mosquera”. Unha *Guiomar Méndez* era irmá de

Juan Varela de Goiáns, señor da casa de Goiáns, quen a dotou para a súa voda con Cristóbal das Seixas, veciño de Pontedeume (a. 1574 AHUS). *Dona Guiomar de Navia y Billaamil* estaba casada co señor comendador Pedro Bermúdez de Santiso; eran sogros de Francisco Bermúdez de Castro, capitán de infantaría, veciño de Ribadeo (a. 1582 ACS). *Guiomar Faxardo* herdou bens de Juan de Barros Falcón, rexedor da vila de Vigo (a. 1664 ARG).

Á pequena nobreza pertencerían as casadas con escudeiros: *Guiomar Núñez*, muller de Álvaro González, que morreu por Celanova no ano 1443; *Guiomar Fernández*, muller de Lopo de Vilamide, escudeiro de don Fernando de Castro en 1465 (ACS); e *Guiomar González*, veciña de Santiago, muller de Lope do Cádabo (a. 1493 ACS). Outra *Guiomar Mendez* ou *Méndez de Ambía* estivo casada co “licenciado Luna” (a. 1580 ARG e a. 1595 AHUS). Ademais, hai que considerar dentro deste grupo as nais ou avoas que figuran nas probas de limpeza de sangue de catro colexiais de Fonseca ou de San Xerome.

A outros estamentos inferiores pertenceron *Guiomar Rodríguez*, casada con Fernán Rodeiro, boticario, veciño de Santiago (a. 1489 ACS); *Guiomar Alonso*, dotada con 10 000 maravedís para o seu casamento con Fernando de Perlada, acibecheiro (a. 1532 AHUS); era filla doutra *Guiomar Alonso* ou *Afonso* (a. 1538 AHUS); unha *Guiomar de Outeiro* era muller de Vasco do Barrio, labrador, e veciña de Portodemouros (Vila de Cruces; a. 1533 AHUS); *Guiomar Martínez*, foi muller de Bartolomé Mazás, cordoeiro, veciño de Santiago (a. 1592 ACS); *Guiomar Méndez de Ribeira* estaba casada con Juan Trigo, mercador de Pontevedra (a. 1580 AHUS) e *Guiomar Alonso de Montenegro* era viúva do mercador Sebastián Bernáldez e veciña de Mondoñedo (a. 1594 ARG). *Guiomar Rodríguez*, veciña de Redondela, foi nai dun prateiro compostelán (a. 1587 ACS).

Tamén neste caso o nome deixou pegadas na microtoponimia galega: *Guiomar*, un monte en Saiar, Caldas de Reis (Po) e *A Casa da Guiomar*, casa illada en Goián, Tomiño (Po).

HELENA

Helena ou *Elena*, coa súa variante *Herena* é, con moita diferenza, o máis documentado entre os nomes femininos que poden ter unha orixe literaria. Non podemos saber se este nome lles foi imposto ás portadoras como eco da lenda

da guerra de Troia ou se se debe á devoción a santa Helena, a nai do emperador Constantino, santa que non debeu ter un culto moi difundido no noso territorio, se temos en conta que en Galicia só é padroeira de Virís, unha pequena parroquia, con só tres lugares, do concello lugués de Begonte. O antigo couto de parroquia de *Santa Helena da Cruz* en Gondulfes, Castrelo do Val, figura hoxe no NG como Gondulfes (*Santa Cruz*).

Nalgún caso, hai indicios da inspiración no nome da protagonista da Ilíada, como ocorre con *Erena de Puga* (a. 1565 AHUS), casada co mercador Álvaro de Taboada, que tivo unha irmá chamada *Policena de Puga*, muller de Fernán Vázquez, escribán. Neste caso, parece evidente que o pai de *Erena* e de *Policena*, Pedro Vázquez de Puga, veciño de Esposende (Cenlle), lles puxo ás fillas senllos nomes tomados da lenda homérica.

Pero, para explica-la frecuencia de portadoras creo que, ademais, debe considerarse a posibilidade de que esteamos ante outro nome artúrico, adaptación de *Elaine*, *Helen* ou *Helena*, a sobriña do rei Artur e amante de Lanzarote e de Galaz.

Acabo de cita-lo caso das dúas irmás de nomes homéricos *Erena* e *Policena* de Puga. En cambio, parece que Gil de Amoeiro, veciño de Amoeiro, se inspirou nos libros artúricos para bautiza-las súas dúas fillas, *Ginebra* e *Elena Enríquez*, monxas ambas en Santa Clara de Santiago (a. 1554 ACS). É dicir, o nome de *Erena de Puga* é de inspiración troiana mentres que o de *Elena Enríquez* parece de orixe artúrica.

O elevado número de mulleres chamadas *Helena* permite comprobar que moitas delas non pertencían a unha clase social elevada. Así, atopamos unha *Elena* neta dun ferreiro e muller dun coiteleiro, outra que era criada dun crego e casou cun prateiro de Betanzos; outras casaron cun mareante, cun ferrador, cun zapateiro, cun tecedor, cun xastre, cun ferreiro, cun carpinteiro, cun *tundidor*, cun cerralleiro ou cun mercador. Outra estaba casada cun peixeiro e fora criada dun mercador e outra máis criaba un fillo alleo, supoño que por un acordo económico.

Pero tamén vemos que *Helena* era nome levado por mulleres relacionadas familiarmente coa fidalguía ou con personaxes da curia ou eclesiásticos. Así, *Helena López* (a. 1520 AHUS) foi dotada para o seu matrimonio polo clérigo Lopo de Deza e polo escudeiro Pedro López de Deza, que supoño parentes dela (tío e pai?; tío e irmán?...); dona *Helena de Castro y Puga* estaba casada con don Pedro

Bermúdez de Castro, cabaleiro do hábito de Santiago (a. 1632 AHUS); hai varias que son parentes de cóengos, que ás veces as fan herdeiras ou lles dan o dote para casaren, e que casan con escribáns ou son viúvas deles; outra era muller dun notario e outra era nai dun clérigo. A estas hai que engadir as que figuran como nais ou avoas de individuos que achegan probas de limpeza de sangue. Tamén pertencerían á fidalguía as fundadoras de vínculos e de morgados, como *dona Elena Pimentel* (a. 1644 ARG).

En fin, vexamos agora algúns feitos destas mulleres que aparecen nestes “papeis que foron vidas”:

1. Como *curador*, é dicir, como persoa designada por un xuíz para defende-los dereitos dun menor, un acibecheiro santiagués chamado Rodrigo del Cano presentou no ano 1537 (AHUS) unha petición ó gobernador e oidores da Audiencia para que non se procedese contra Xoán Lois porque, cando este quixo forzar a *Helena de Baamonde*, ela “no sufriu dano ni menoscabo en su honra”. Reparade no moito que mudaron os costumes para mellor nestes tempos do *me too*.
2. *Helena do Monte* foi a nai de Rodrigo do Monte, quen residía en Toledo e solicitaba un documento notarial que dese fe de que ía viaxar á “noble ciudad citada” a lombo dun faco e acompañado das súas dúas irmás; para poder partir, o documento debía testemuñar tamén que non había peste en Santiago (a. 1578 ACS). Helena do Monte estaba xa defunta e este, o do seu fillo que leva a canda si as súas irmás, debe ser un dos testemuños máis antigos da emigración de toda unha familia galega. E o certificado que solicita sobre a ausencia de peste en Compostela lémbromo-los que usamos na recente pandemia e o conseguente confinamento.
3. *Helena González* (a. 1582 ACS) era veciña de Santiago e asinou un acordo don Xoán Barbado, veciño de Fiopáns (A Baña) a quen lle entregou dúas vacas e tres cabras para que as coidase; Helena obtería como beneficio o terzo das crías que os animais producisen. É, pois, un contrato entre parceiros.
4. O pai de *Helena López*, Xácome López, veciño de Bascuas (Vila de Cruces), pagou trece ducados por unha dispensa para que a súa filla puidese casar con Alonso Dono, pois os noivos eran parentes en cuarto grao (a. 1592 ACS). Tamén nisto cambiaron as leis para mellor.

5. *Herena González* (a. 1606 ACS), veciña de Pontevedra, asinou un contrato con Francisco Rodríguez, sombreireiro, veciño de Betanzos, a quen lle pagaría oito ducados para que este, durante dous anos, lle ensinase o seu oficio a Xoán González, seu fillo. Unha formación profesional a comezos do séc. XVII, moito antes de que existisen actuais centros especializados nela.
6. *Herena López de Andrade* (a. 1609 ACS), veciña de Santiago, que estivera casada cun escribán e xa estaba viúva, outorgoulle permiso á súa filla dona *Elena de Andrade* para que puidese renunciar á súa lexítima herdanza en favor do doutor Benito Méndez de Andrade, seu irmán, cóengo na igrexa de Santiago.

A base de datos de microtopónimos galegos rexistra o nome *Helena* nos seguintes: *A Zarra de Helena*, prados en Visantoña (Santiso), *As Touzas de Helena*, terreo de monte en Trasestrada (O Riós), *A Fonte de Erena*, terreos e fonte en Progo (Riós), o *Camiño da tía Helena*, en Goián (Tomiño) e *O Outeiro de Helena*, aldea en Coruxo (Vigo). O edificio relixioso que nesa base figura como *Igrexa de Santa Helena* en Gondulfes (Castrelo do Val) corresponde ó que no Catastro de Ensenada (a. 1753) estaba no “couto e parroquia de *Santa Elena de Gondulfes*” e noutros documentos figura como *Santa Elena da Cruz*.

ISEU

Iseu era filla do rei de Irlanda e estaba casada co rei Marco de Cornualla pero namorada de Tristán, sobriño de Marco. *Iseu* é variante de Isolda, tomada do francés *Iseut* e aparece nunha das cantigas do rei don Dinís: *Tristán sei eu ben que non amou Iseu / quant'eu vos amo*. O nome é de orixe discutida; a *Guía de nomes galegos* (GNG) supono relacionado co galés medieval *Essylt*, que debía significar ‘fermosa’. Tamén hai quen lle atribúe orixe xermánica, composto de **isan-* ‘ferro’ (ou de **is-* ‘xeo’) e **hildi* ‘batalla, combate’.

Pardo de Guevara (2009, p. 42) localiza dúas *Iseos* na Galicia da primeira metade do séc. XVI: a primeira é *dona Iseo González Taboada*, muller de Xoán Gaioso Nogueirol. Pardo de Guevara asegura que “no son pocos los documentos que trocan su nombre por el más común de *Isabel*, foneticamente próximo”. A segunda *Iseu* que cita, e que eu non dei atopado nas fontes consultadas, era *dona Iseo Núñez de Berbetoros*, documentada en 1543.

Encontrei once señoras máis con este nome; puido escaparme algunha do ACS, pois hai nese fondo 196 documentos en que aparece a secuencia *iseo*, as máis das veces sempre (se non sempre) contida nos nomes de dous cóengos de Santiago chamados *Eliseo de las Alas el Viejo* e *Eliseo de las Alas el Mozo*, con intensa actividade mercantil ambos e, polo tanto, presente en multitude de contratos de alugamento, compras e vendas etc.

1. A *Iseu* galega máis antiga localizada é *Iseo Enríquez* (a. 1484), citada por Ferro Couselo (ápud Boullón 1998), que pode se-la mesma que Elixio Rivas (RivasOnom) sitúa no a. 1491 en Ourense.
2. En 1502 (ARG) había unha *Iseu López*, veciña de *Puente deume*, nai de Pedro Núñez de Vilouzás; pode se-la mesma *Iseu López* que, sendo veciña compostelá, en 1536 outorgou testamento no hospital de Santiago (a. 1536 AHUS).
3. Unha *Iseo González de Ribadeneira* (a. 1527 ARG) outórgalle un foro a Catarina Osorio de propiedades, décimos, casas etc. na aldea de Buxán (O Viso, O Incio), nas freguesías do Viso e Goó (ambas no Incio), por medio real novo cada ano.
4. En 1542 (PARES) atopamos unha *Iseo Álvarez* que era veciña de Ourense e viúva de Pedro Sánchez de Cadórniga e preiteaba cunha cuñada pola herdanza do seu irmán Ruy Díaz de Cadórniga.
5. Ferro Couselo (ápud Boullón 1998) cita tamén a *Iseo Blanco* (a. 1547), filla do rexedor de Ourense.
6. A unha *Iseo Miguez*, parente (sería filla?) do cóengo Alonso Miguez asentouna un Francisco do Rego co matrimonio formado por Fernando e María de Seixas para que a educasen durante un ano (a. 1555 AHUS).
7. Houbo tamén unha *Iseo Fernández*, viúva de Rui Fernández, cerralleiro, veciño de Santiago (a. 1558 AHUS).
8. *Iseu López*, filla de Lopo Núñez de Vilouzás (Paderne) e de Isabel da Ponte, e os seus irmáns tiñan como curador dos seus bens a Xoán Pardo de Quiróa (a. 1561 ARG).
9. *Iseo de Miranda y Ribadeneira* (a. 1587 PCP, III, p. 379);
10. Unha *Iseo Vásquez* deixou bens polos que litigaban Pedro Ares de Brandariz e Francisco Varela con Xoán de Panadeiros (a. 1595 ARG).

11. *Iseo López de Aguiar* fundou un vínculo na freguesía da Canda (Piñor, na xurisdicción da Peroxa) polo que había litixios de posesión no século XVII, o que pode indicar a súa fidalguía. Demandaban os bens Luís Antonio Mosquera e Somoza e Pedro Fernández (a.1601-1700 ARG).
12. *Iseo Taboada*, viúva de Sancho López de Ron, veciña de Santo Adrao de Lourenzá (Lourenzá), era titora de *María* e *Iseo de Ron*, que supoñó fillas (a. 1613 PARES).
13. Xunto cunha Antonia Montenegro, outra *Iseo Taboada* fundou unha obra pía que dotaron cunhas casas na cidade de Lugo e con outros bens; puxeron como testamenteiro a Xacinto do Barreiro, cura de Santiago de Baamonde e de San Martiño de Pacios, dúas parroquias de Begonte (a. 1693 ARG).
14. *Iseo Fernández* fixo unha mellora vincular (a. 1703 ARG).

Se non hai erro de lectura, nun traballo de xenealoxía sobre a xurisdicción de Gaibor (Begonte), atopamos (sen data) un home chamado *Iseo López*, morto na guerra e irmán por parte de pai de Sebastián de Rábade (Platero 2022, p. 17). Constituiría, pois, un estraño caso de *Iseo* como nome masculino.

O apelido do home e do fillo indican a probable relación con Galicia de *Iseo Álvarez*, viúva de Francisco de Losada, quen desde España fai unha petición á Audiencia de Lima e ós xustizas de Quito para que poidan vir a España a filla e a muller do seu fillo, Antonio de Losada, quen “hace mucho pasó a Perú y ahora tiene una hija de 7 u 8 años llamada Juana, que la tuvo de una india llamada Juana, natural de Guatemala, ya que para adoctrinarlas convendría mandarlas a España con su familia” (a. 1559 PARES).

A base de datos de microtopónimos galegos non recolle ningún en que estea presente o nome de *Iseu*.

E detéñome aquí. Quedan para outra ocasión outros tres nomes femininos (*Oriana*, *Viviana* e *Xenevra*) e tódolos masculinos que citei ó comezo.

ANEXOS

Brianda

Nome	Ano	Fonte	Notas
1. <i>Brianda de Castro</i>	s.d.	PCP	t. II, p. 307
2. <i>Brianda de Tobar</i>	a. 1564	PARES	<i>Brianda de Tobar</i> e os seus fillos preitean co conde de Lemos e o de Medellín sobre marabedís.
<i>Brianda de Tobar e Rivadeneira</i>	a. 1569		Cesionaria de Gómez Pérez das Mariñas.
<i>Brianda de Ribadeneira</i>	a. 1571		Sancha de Ron e Quirós, muller de Alonso de Lanzós Osorio preitea contra <i>Brianda de Ribadeneira e Gonzalo Becerra</i> , o seu cesionario; quere que, antes de que se lles pague a outros acredores do seu marido, ausente, se lle adxudiquen os bens que este tiña en Galicia, en peñor ata que lle entreguen os seus bens dotais.
<i>Brianda Tobar Pimentel e Ribadeneira</i>	a. 1578		ARG
<i>Brianda de Ribadeneira</i>	a. 1579	PARES	Sancha de Ron e Quirós, muller de Alonso de Lanzós Osorio reclámalle a Brianda de Ribadeneira a devolución do dote de Sancha.
<i>Brianda de Tovar e Rivadeneira</i>	a. 1584		Veciña do couto de Lea (Lugo), litiga con Francisco López de Aguiar e Constanza Vázquez de Valcázar [...] e consortes, da mesma veciñanza, sobre a ocupación de varias propiedades que Brianda de Tovar herdara como sucesora ó morgado de Antonio de Tovar e Blanca Pimentel de Ribadeneira, os seus defuntos pais.
<i>Brianda de Tobar</i>	a. 1590		Preito de Gonzalo Becerra, señor do couto de Lamas (Lugo) como cesionario de Brianda de Tobar, con Alonso de Lanzós Osorio, señor do couto de San Antolín (Asturias), por venderlle a Brianda o dito couto de Lamas sen dicirlle que estaba obrigado ó dote de Sancha de Ron, a súa muller, motivo polo cal esta última lles puxo un preito para recuperalo.

Nome	Ano	Fonte	Notas
<i>Dona Brianda de Tobar</i>	a. 1584 a. 1601	ARG	
<i>Brianda de Tovar</i>	a. 1601- 1700		Xunto con Alonso Ordóñez das Seijas preitea con Pedro de Alquiza Heredia, alcalde e administrador da encomenda de Portomarín, sobre competencia de xurisdición no couto de Xiá (Friol).
3. <i>Brianda de Seijas</i>	a. 1619	PARES	Muller de Alonso Ordóñez de Seijas e Tobar. Preitean con Antonio de Castro e Andrade, veciño de Ordes.
<i>Brianda das Seijas / Brianda das Seijas</i>	a. 1630 a. 1641	ARG	En Cedofeita (Ribadeo). Demandada por Mencía de Andrade sobre o lugar dos Condes (seguramente San Martiño de Condes, en Friol).
4. <i>Brianda Ordóñez</i>	a. 1797	PARES	Muller de Diego de Oca, do marquesado de Valadares. Repartición dos seus bens entre os seus últimos herdeiros Clara de Oca Moctezuma e Mendoza, condesa de Moctezuma, e Antonio Manuel Montenegro. Intervén o licenciado Manuel de Sarabia.

Polo apelido, podemos supoñer algunha relación con Galicia de dona *Brianda de Acuña*, viúva de Blasco Núñez Vela, vicerrei do Perú (a. 1551 PARES). Esta dona Brianda tivo sete fillos; un deles, Diego Vela Becerril, foi bispo de Lugo entre 1624 e 1632, ano en que foi nomeado bispo de Tui.

Neta de Alonso Niño de Castro, señor de Castroverde (Lugo; a. 1494 PARES), foi *Brianda*, señora de Mandayona (Guadalaxara), casada con Íñigo López de la Cerda, señor de Miedes; un fillo destes, Luis de la Cerda, foi señor de Mandayona e casou cunha filla de Íñigo Lopez de Mendoza, duque do Infantado (1438-1500; PARES).

Briolanxa

Nome	Ano	Fonte	Notas
1. <i>Briolanja Díaz</i>	a. 1502	CDMaia	Monxa en Santa María a Nova, en Lugo.
2. <i>Briolanja</i>	a. 1507	CDRibadavia	
3. <i>Briolanja de Nóvoa</i>	a. 1533	Ferro Couselo	Muller do xuíz do couto de Abruciños.
4. <i>Briolanja Pereira Silva</i>	a. 1540	ARG	Casada con Rodrigo de Sequeiros, do pazo de San Tomé de Freixeiro (Vigo).
5. <i>Briolanja da Moreira</i>	a. 1565	ACS	Muller de Juan Feroso; outorga un poder para que Antonio da Casa, veciño da Coruña, lle cobre ó licenciado Tomás doce ducados que lle debía por lle ensinar e sustentar unhas sobriñas.
6. <i>Briolanja</i>	a. 1580	PadrónS- Clodio- Ribeiro	Filla de Alonso Suárez e Constança Mosqueyra. Vivía en San Miguel de Lebosende, Leiro.
<i>Briolanja de Caldas</i>			Primeira muller de Rodrigo González de Eyra de Mouro (Lebosende).
7. <i>Briolanja de Nóvoa</i>	a. 1593	ACS	Muller de Pedro López Mosqueira, veciña de San Paio de Castrelo. Venda dun censo a Diego Suárez de Tangil, cóengo de Santiago, feita en Bentraces.
8. <i>Briolanja Rodriguez</i>	a. 1593	ACS	Veciña de Valença, no reino de Portugal, Nai de <i>Grimanesa Pereira</i> , residente en Santiago.

Grimanesa

Nome	Data	Fonte	Notas
1. <i>Grimanesa de Liñares</i>	s.d.	PCP ²	Casada don Pedro de Neyra. Eran donos da casa de Toirón e Sutorre, en Sarria.
2. <i>Grimanesa Suárez de Moscoso</i>	s.d.	PCP ³	Nai de don Percibal de Lira, quen naceu en Monção en 1608 e morreu en 1644; está enterrado na igrexa parroquial de S. M ^a de Monção.

2 T. III, p. 93.

3 T. III, p. 176.

Nome	Data	Fonte	Notas
3. <i>Grimanesa Pereira</i>	a. 1550	ACS	Viúva de Xácome de Romai; a Grimanesa ponlle un preito Catarina Vázquez de Romai, veciña da Pobra do Deán, con Luís Vázquez de Romai, seu irmán defunto, pola herdanza dos seus pais e do seu irmán Xácome, para que non se venda nada da dita herdanza ata que finalice o proceso e reclama a devolución dos seus bens lexítimos e contra Pedro Alonso, caseiro e muíñeiro de Luís Vázquez de Romai, por certas vendas do muíño de Barbanza.
4. <i>Grimanesa de Castro</i>	a. 1556-1598	Internet ⁴	Casada con Francisco Correa Troncoso de Lira, en tempos de Filipe II.
5. <i>Grimanesa Pereira</i>	a. 1573	AHUS	Casada don Xoán de Aguirre, veciño de Vilagarcía. Ela era viúva de Luís Álvarez, mercador veciño de Santiago, quen tiña unhas casas na rúa da Algalía de Arriba.
	a. 1590		Xoán de Aguirre, receptor do <i>alfolí</i> do sal da vila da Pobra, e a súa muller Grimanesa Pereira, para dar fianza a Martín Aragonés, administrador do sal do reino.
	a. 1591		Testamento de Xoán de Aguirre e Grimanesa Pereira, a súa muller.
	a. 1593	ACS	Filla dos defuntos Francisco Pereira e de Briolanja Rodríguez, veciños da vila de Valença, no reino de Portugal, onde Grimanesa nacera. Fai unha doazón de toda a herdanza que lle correspondía dos pais a favor do seu parente Francisco Gómez (ou Ximénez), estudante da Universidade de Santiago. Grimanesa tiña foros do mosteiro de San Martiño Pinario que herdou como segunda voz a súa filla María (a. 1597 ACS).
	a. 1612		<i>Grimanesa Pereira</i> , residente en Santiago e natural de Valença do Minho, dóalles a Manuel Pereira de Sosa e os seus outros medios irmáns os bens mobles e raíces que lle pertencen por herdanza dos seus pais.
a. 1638	ARG	Xunto con Xoán de Aguirre, fundara un vínculo con muíños no Barbanza e o lugar de Baltar.	
a. 1648		Figura como fundadora dun vínculo.	

⁴ <https://condadodesalvaterradominho.wordpress.com/2011/01/23/lira/>

Nome	Data	Fonte	Notas
6. <i>Grimanesa Pereira Suárez de Deza</i>	Finais do séc. XVI	PCP ⁵	Casada con Jerónimo Gómez de Meneses, de Tomiño.
7. <i>Grimanesa Pereira “la moza”</i>	a. 1600	AHUS	Neta de Xoán de Aguirre, quen a dota con dez fanegas de pan no lugar e casal de Figueira para que sexa monxa do mosteiro e convento de San Bento da vila de Monçao.
8. <i>Dona Grimanesa Troncoso de Lira</i>	a. 1610	PCP	Naceu en 1610. Entrou relixiosa en Tui na mesma data cá súa irmá dona Ventura, que abrazou o estado relixioso en Tui co nome de Ventura de San Pedro (1622). A súa irmá máis vella, dona Ana (n. en 1601) entrou de relixiosa en San Francisco de Monçao. Outra irmá, chamada dona Maior, nacida en 1605, tamén se fixo monxa en Monçao (probable filla da nº 4).
9. <i>Grimanesa</i>	a. 1643	PCP	Era irmá de Diego de Lira, veciño de Areas, rexedor de Baiona; foi bautizada en 1643 (pode se-la nº 10).
10. <i>Grimanesa Pereira de Castro</i>	1671	Internet ⁶	Vendeu por 400 ducados <i>de vellón</i> unha casa con horta detrás para hospital de pobres do Espírito Santo en Baiona.

Houbo outra *Grimanesa Pereira* casada don Pedro Báez Pereira de Castro; eran veciños da parroquia do Porto, en Salvaterra de Miño, e descendentes dos condes de Ferreira en Portugal (será a nº 9?).⁷

O matrimonio formado por *Grimanesa Pereira* e Álvaro Afonso, señores do morgado de Barbeita, mandou erixi-la capela de tardo-gótica de São Tiago, localizada na freguesía de Barbeita, en Monçao.⁸

5 T. III, p. 299.

6 <https://1library.co/article/hospital-sancti-spiritus-monterreal-de-baiona-transformaciones-monumento.z3>

7 <https://condadodesalvaterradominho.files.wordpress.com/2014/01/elogotidequenvessendo.pdf>
<http://santamariadesalceda.blogspot.com/2016/09/1478-avalle-parte-1-orixe-da-linaxe.html>

8 <https://concelho.moncao.pt/pt/menu/679/capela-de-sao-tiago.aspx>

Guiomar

Nome	Data	Fonte	Notas
1. <i>Domna Guiomar</i>	a. 1196	CDFPantón	Filla da condesa dona Fronila.
2. <i>Guiomar Affonso Gata</i>	a. 1240-1300	LíricaProfana	
3. <i>Domna Giomar</i>	a. 1238	CDRamirás	
4. <i>Giomar Steveez</i>	a. 1296	CDRamirás	Monxa.
5. <i>Giomar</i>	a. 1297	RivasOnom	Ourense.
6. <i>Dona Gyomar</i>	a. 1303	RivasOnom	Allariz.
7. <i>Giomar Martís</i>	a. 1346	CDRamirás	Filla de Martin Nunes de Fouerses.
8. <i>Giomar Meendez</i> <i>Donna Giomar Méndez</i> <i>Giomar Méndez/ Mendes</i>	a. 1355 a. 1366 a. 1367	CDRamirás CDMaia	Monxa. Ona do mosteiro de Ramiráas. Ona do moesteyro de Ramiraas (donna).
9. <i>Giomar Lourenço</i>	a. 1369	CDRibadavia	
10. <i>Gyomar Meendez</i>	a. 1434	CDSalvador-Celanova	Pode se-la nº 8.
11. <i>Guiomar Gonçalves</i>	a. 1434	PadrónsOurenseXV	
12. <i>Giomar Núñez</i>	a. 1443	CDSalvador-Celanova	Muller de Álvaro González, escudeiro.
13. <i>Guiomar Gonçalves</i>	a. 1447	T ^o Tui	Muller de Fernán Martís.
14. <i>Guiomar Estébez</i>	a. 1448	CDSalvador-Celanova	Muller de Rodrigo do Conchado.
15. <i>Giomar Rodrigues</i>	a. 1460	CDSalvador-Celanova	Muller de Pedro Novo.
16. <i>Guiomar Fernández</i>	a. 1465	ACS	Muller de Lopo de Vilamide, escudeiro de don Fernando de Castro.
17. <i>Guiomar Mendes de Ambía</i>	a. 1484		Outorgou testamento en Ourense identificándose como viúva do escudeiro e veciño Ourense Roy ou Ruy Suárez de Tanxil.

Nome	Data	Fonte	Notas
18. <i>Guiomar Rodríguez</i>	a. 1489	ACS	Casada con Fernán Rodeiro, boticario, veciño de Santiago.
19. <i>Giomar Nunnez</i>	a. 1493	CDSalvador-Celanova	Muller de Lopo de Freixoso.
20. <i>Guiomar González</i>	a. 1493	ACS	Veciña de Santiago, muller de Lope do Cadabo, escudeiro.
21. <i>Guiomar Méndez de Ambía</i> (Non é a nº 18)	a. 1494	POPM	Documéntase por primeira vez xunto con Gómez Ares Mosqueira; reciben en foro bens do mosteiro de Oseira da mordomía de Partovia (no Carballiño). No antigo mosteiro de San Fiz de Cangas (Pantón) están as xacigas sepulcrais dos dous.
22. <i>Guiomar Garcya de Bylamayor</i>	a. 1498	CDSalvador-Celanova	
23. <i>Giomar Rodríguez</i>	a. 1502	CDMaia	<i>Frayra del velo preto do dito mosteyro.</i>
24. <i>Guiomar Fernández</i>	a. 1509	AHUS	Bartolomé García, escribán, criado de [...] Fernán Domínguez, obrígase a dar e pagar a Guiomar Fernández, [...] de Santiago, unha cunca grande de prata branca.
25. <i>Guiomar González</i>	a. 1510	AHUS	Escritura de venda de Fernando Loro, veciño de Cambre, fillo de Juan Loro de Cambre, defunto, ó seu irmán, Juan González de Cambre, veciño de Santiago e á súa muller, Guiomar González, da sexta parte das casas, sitas na Escorrentada.
26. <i>Guiomar</i>	a. 1511	ARG	Muller de Rodrigo da Veiga, aforan a aldea de San Fins por unha renda de dez tegas de trigo, un par de galiñas e un real de prata de loitosa.
27. <i>Guiomar de Quintás</i>	a. 1526	ARG	Casada con Alonso de Quintás; veciño de Silleda.
28. <i>Guiomar Rodríguez</i>	a. 1527	AHUS	De Santiago; arrenda a Pedro González unhas casas na rúa do Campo, por seis anos e unha renda anual de dezasete ducados.
29. <i>Guiomar Álvarez</i>	a. 1528	ARG	No lugar dos Donsares do Ameal, en Xuvencos (Boborás).
30. <i>Guiomar Fernández</i>	a. 1530	ACS	Veciña de Santa María de Teo.

Nome	Data	Fonte	Notas
31. <i>Guiomar Alonso</i>	a. 1532	AHUS	Sobriña de Fernando González. Martín Galos, Alonso de Costa, Fernando Debén e Jácome González, cumpridores do testamento de Fernando, pagaron a Guiomar 10 000 marabedís para o seu casamento con Fernando de Perlada, acibecheiro.
32. <i>Guiomar Rodríguez</i>	a. 1537	AHUS	Escritura de arrendamento por seis anos, de Maior Rodríguez, viúva de Gonzalo Mouro a Guiomar Rodríguez, ambas de Santiago, dunha casa na praza do Campo, por unha renda anual de once ducados de ouro.
33. <i>Guiomar Alonso</i>	a. 1537	AHUS	Viúva de Lorenzo González, acibecheiro, veciña de Santiago, requirindo ó mosteiro de Santa Clara, que tome a pensión de 60 marabedís vellos do foro dunha casa pertencente ó citado mosteiro.
<i>Guiomar Alonso</i> (É a nº 31)	a. 1538	ACS	Viúva de Lorenzo González, veciña de Santiago. Requírea Rodrigo del Cano, en nome de Fernando de Perlada, para que, conforme ó contrato e partilla que fixeran, deixe libre e desembargada a casa en que ó presente vive.
34. <i>Guiomar Rodríguez</i>	a. 1540	ACS	Muller de Rodrigo de Sexerei, veciña de Niveiro (Val do Dubra).
35. <i>Giomar Pérez</i>	a. 1541	ARG	Muller de Rodrigo Nogueirol e veciña de Vilaúxe (Chantada).
36. <i>Guiomar González</i>	a. 1551	AHUS	Muller de Alberte de San Martiño, veciño de Santiago; irmá de Gonzalo Bugallo, veciño de San Pedro de Ramirás.
37. <i>Guiomar de Outeiro</i>	a. 1553	AHUS	Muller de Vasco do Barrio, labrador e veciña de Portodemouros (Vila de Cruces).
38. <i>Guiomar Méndez</i>	a. 1561	TerraDeza	Vilanova-Lalín.
39. <i>Guiomar González</i>	a. 1563	AHUS	Nai de María González, veciña de Pontevedra.
40. <i>Guiomar de Vilanova</i>	a. 1566	ACS	Na freguesía de San Xurxo de Vea (A Estrada).
41. <i>Giomar Rodríguez</i>	a. 1569	AHUS	Casada con Juan de Santimillán.

Nome	Data	Fonte	Notas
42. <i>Guiomar Álvarez</i>	a. 1570	AHUS	Muller de Gregorio Alonso; nai de Gaspar Alonso, natural de Vilaza (Monterrei), colexial electo a unha bolsa do Colexio de San Xerome. Información de limpeza de sangue.
43. <i>Guiomar Lorenzo</i>	a. 1571	ACS	Veciña da freguesía de Piñeiro (Silleda).
44. <i>Guiomar Méndez</i>	a. 1572	ACS	Filla de Beatriz Suárez, veciña de Ribadavia.
45. <i>Giomar de Adrán</i>	a. 1572	ACS	
46. <i>Guiomar de Barcia</i>	a. 1574	ARG	Muller de Xoán Rodríguez. Veciña da Franqueira. Salvaterra.
47. <i>Guiomar Méndez</i>	a. 1574	AHUS	Obrigación de dote outorgada por Xoán Varela de Goiáns, señor da casa de Goiáns, a favor de Cristóbal das Seixas, veciño de Pontedeume, polo seu casamento con Guiomar Méndez, irmá do outorgante.
48. <i>Guiomar Alonso</i>	a. 1575	AHUS	Veciña de Pontevedra.
49. <i>Guiomar Paz</i>	a. 1577	ACS	
50. <i>Guiomar Vázquez</i>	a. 1578	ACS	
51. <i>Guiomar Pérez</i>	a. 1578	AHUS	Informacións de limpeza de sangue de Bartolomé Amado, natural de Tintores (no val de Monterrei), colexial electo a unha colexiatura do Colexio de San Xerome.
52. <i>Guiomar do Casal</i>	a. 1578	AHUS	Viúva de Álvaro do Casal, nai de Branca do Casal.
53. <i>Guiomar Méndes de Ambía</i>	a. 1580	ARG	Viúva do licenciado Diego de Luna, sobre execución por marabedís.
54. <i>Guiomar Méndez de Ribeira</i>	a. 1580	AHUS	Casada con Juan Trigo, mercador, de Pontevedra.
55. <i>Dona Guiomar de Navia y Villaamil</i>	a. 1582	ACS	Casada co señor comendador Pedro Bermúdez de Santiso; eran sogros de Francisco Bermúdez de Castro, capitán de infantaría, veciño de Ribadeo.
<i>Guiomar de Adrán</i> Debe se-la nº 45	a. 1584	ACS	Un seu irmán, Alonso de Adrán, era veciño de Santa María de Grixoa. Guiomar tiña un fillo chamado Álvaro de Caneda.

Nome	Data	Fonte	Notas
56. <i>Guiomar de Chávez</i>	a. 1584	ACS	Casada con Duarte Vázquez, veciño de Santiago; vende a Francisco López de Fonseca, veciño de Chaves (Portugal), e a Isabel Núñez, súa muller, unha casa na vila de Chaves, sita na rúa Nova, por cento quince ducados.
57. <i>Guiomar de Noaio</i>	a. 1587	ACS	Viúva, veciña de Prevediños (Touro).
58. <i>Guiomar Rodríguez</i>	a. 1587	ACS	Veciña de Redondela. Nai de Gaspar Rodríguez, prateiro, veciño de Santiago.
59. <i>Guiomar López</i>	a. 1588	ARG	Viúva, reivindicación dos bens que levou en dote María Sánchez a poder de Esteban Carballido, en Baiona.
60. <i>Guiomar Martínez</i>	a. 1592	ACS	Muller de Bartolomé Mazás, cordoeiro, veciños de Santiago.
61. <i>Guiomar Alonso de Montenegro</i>	a. 1594	ARG	Viúva do mercador Sebastián Bernáldez, veciña de Mondoñedo.
<i>Guiomar Méndez</i> É a nº 53	a. 1595	AHUS	Viúva do licenciado Luna; testemuño sobre o remate dunha viña no couto de Piñol e dunha cadea de ouro para pagar a Juan de Orgera, tenente de alguacil maior deste reino.
62. <i>Guiomar da Graña</i>	a. 1599	AHUS	Casada don Juan de Mourelos, e irmá de María Alfonso “la moza”, venden a Martín González, mercador, e á súa muller María Fernández, dúas leiras na agra de Xebre.
63. <i>Guiomar Méndez</i>	a. 1600-1699	ARG	Viúva de Francisco Vázquez, reivindica un forno coa súa casa na cidade de Ourense.
64. <i>Guiomar Álvarez</i>	a. 1613	ARG	Casada con Francisco López Bermúdez de Castro. Bens en Montouto (Abegondo).
65. <i>Guiomar Rodríguez</i>	a. 1614	ARG	Domingo de Castro con Pedro Sánchez sobre posesión dos bens que fincaron de Bartolomé Fernández e Guiomar Rodríguez.
<i>Guiomar Álvarez</i> É a nº 64	a. 1627	ARG	Casada don Francisco López Bermúdez de Castro.
66. <i>Guiomar Faxardo</i>	a. 1664 a. 1665	ARG	Preito cun veciño de Crecente e con outro de Gondomar por bens que deixou Juan de Barros Falcón, rexedor da vila de Vigo.
67. <i>Guiomar Rodríguez de Mogueimes</i>	a. 1601-1700	ARG	Monxa no convento da Purificación de Redondela. Mogueimes é unha aldea de Muíños.

Helena

Nome	Data	Fonte	Notas
1. <i>Herena</i>	c. a. 989	TSobrado	
2. <i>Elenes</i>	a. 1007	TCelanova	
3. <i>domna Elena Gilberti</i>	a. 1200	TSobrado	
4. <i>Elene</i>	a. 1204	TSobrado	
5. <i>Erena Gómez</i>	a. 1401	ARG	Muller de Gomes de Pumar, moradores en Trasariz (Cenlle).
6. <i>Elena</i>	a. 1511	AHUS	Varias testemuñas sinalan que Pedro Sánchez, pedreiro, defunto, é pai de Isabel Sánchez, filla de <i>Elena</i> , irmá da muller de Diego de León.
7. <i>Elena Salgado</i>	a. 1519	AHUS	
8. <i>Helena López</i>	a. 1520	AHUS	O clérigo Lopo de Deza e o escudeiro Pedro López de Deza pagan o dote a Xoán López Landeira por razón da súa voda con <i>Helena López</i> .
9. <i>Elena Rodríguez</i>	a. 1520	ARG	Criada de Pedro Rodríguez, crego e mordomo da igrexa maior de Lugo, quen lle outorga en dote para o casamento con Roi López, prateiro de Betanzos, unha casa na rúa do Campo de Lugo e as herdades e bens que tiña no lugar de Coído, en Cotá (Friol), ademais das que xa entregara para as primeiras nupcias de <i>Elena</i> .
10. <i>Elena Sarmiento</i>	a. 1522	AHUS	Nai de Catalina Sarmiento, filla de Diego Sarmiento; Catalina comprométese a pagar a Inés Fernández Romero, veciña de Santiago e luminaria do altar maior de Santiago, oito ducados para que manteña acesa durante catro meses a lámpada do rei de Portugal.
11. <i>Helena Díaz de Guitián</i>	a. 1521-1609	AHUS	Veciña de Nadal; varios lugares de Nadal.
12. <i>Elena Pérez</i>	a. 1524	AHUS	Muller de Gabriel Sigüeiro, notario e veciño de Pontevedra.
13. <i>Erena Fernández</i>	a. 1527	ARG	En Pazos de Arenteiro.
14. <i>Helena González</i>	a. 1528	ACS	Muller de Gonzalo Gacio, veciño de San Pedro de Oroso.

Nome	Data	Fonte	Notas
15. <i>Elena Hurtada</i>	a. 1528	AHUS	Neta de Alonso de Altamira, ferreiro de Santiago; noméaa como primeira voz do foro dunha casa na rúa da Caldeirería que tiña do deán e cabido de Santiago.
16. <i>Helena de Gatente</i>	a. 1535	AHUS	Muller de Xoán de Nobío, veciña do Eixo.
17. <i>Helena Navera</i>	a. 1536	ACS	Casada con Alonso Navero, veciño de Arca (O Pino).
<i>Elena Naveira</i> É a nº 17	a. 1547	AHUS	Muller de Alonso Naveiro, veciño de Arca (O Pino).
18. <i>Helena Gómez</i>	a. 1536	AHUS	Casada con Vasco Marcote, escribán da Coruña. Sobre unha casa que alugaron a Pedro Monteser e que ocupaba o bacharel Alcalá, ó cal demandaban que deixase libre e que pagase o alugueiro debido.
	a. 1545	ACS	Casada con Vasco Marcote. En Santiago.
19. <i>Helena de Baamonde</i>	a. 1537	AHUS	Petición [...] para que non se proceda contra Xoán Lois porque quixo forzar Helena de Baamonde xa que esta non sufriu ningún dano nin menoscabo na súa honra. Nomeamento de Rodrigo del Caño, acibecheiro, curador de Helena de Bamonde.
20. <i>Elena López</i>	a. 1542	AHUS	Casada con Pedro de Penachán, veciña de Nogueira.
21. <i>Elena Alonso</i>	a. 1543	AHUS	Sobriña do racioneiro Alonso Rodríguez [de Saavedra]; o cabido arréndalle unha casa na rúa de Faxeiras.
22. <i>Elena da Cerra</i>	a. 1543	AHUS	Encargada de acender e aluma-la lámpada grande do Serenísimo Rei de Portugal, sita no altar de Santiago.
<i>Elena Furtada</i> É a nº 15	a. 1545	AHUS	Muller de Diego Furtado, coiteleiro, de Santiago.
23. <i>Helena Fernández</i>	a. 1546	AHUS	Veciña de Santiago.
24. <i>Elena de Castro</i>	a. 1547	AHUS	Muller de Alonso de Castro, veciña de San Breixo das Donas.
25. <i>Herena de Meire</i>	a. 1548	AHUS	Veciña do Meire (Melide).

Nome	Data	Fonte	Notas
26. <i>Helena Afonso</i> Pode se-la nº 21	a. 1549	ACS	Dote para o seu casamento con Lope Álvarez, escribán, veciño de Santiago. Helena era familiar do cóengo Fernando Alonso “el Viejo”, defunto.
27. <i>Elena Perera</i>	a. 1550	ARG	Na xurisdición de Salvaterra.
28. <i>Elena Vázquez</i>	a. 1552	AHUS	Vec ^a de Santiago, muller de Xoán Francés. Testa no Hospital.
29. <i>Elena Rodríguez</i>	a. 1553	AHUS	Muller de Antonio Rodríguez, veciño de Campo Redondo (Ribadavia); deben pagar a Álvaro de Taboada, veciño de Santiago, 36 ducados de ouro.
30. <i>Elena Rodríguez</i>	a. 1553	AHUS	Viúva de Xoán García, escribán, veciña de Padrón. Arrenda por 15 anos a Francisca de Lerma, abadesa do mosteiro de Santa Clara, unha leira sita no agro da Porta.
31. <i>Elena Pérez</i>	a. 1555	AHUS	Casada con Gaspar Pérez; na vila e porto “del Carril”.
<i>Helena Vázquez</i> Pode se-la nº 28	a. 1557	AHUS	Veciña de Santiago (Arrabal das Hortas).
32. <i>Elena de Castillo</i>	a. 1558	AHUS	Diego Rodríguez, cóengo de Santiago, outorga dote a favor de Andrés Ramos, escribán, veciño de Santiago, polo seu casamento con Elena de Castillo. Arrendamento por dez anos, de Francisco del Rego, cóengo de Santiago, en nome de Vasco de Vivero, rexedor de Santiago, a Andrés Ramos, escribán e veciño de Santiago, e á súa muller, Elena de Castillo, dunha casa na rúa do Vilar. Carta de pagamento e coñecemento de bens dotais de Andrés Ramos, escribán, veciño de Santiago e de Elena de Castillo, a súa muller (a. 1559 AHUS).
33. <i>Helena Roriz</i>	a. 1558	ACS	Solteira, veciña de San Simón de Ons de Cacheiras. Vende toda a parte que ten no lugar e casar de Roriz por dous ducados de ouro.
34. <i>Elena García</i>	a. 1558	AHUS	Nai de María de Rabáns e viúva de Fernán de Rabáns, mercador de Santiago.
35. <i>Elena González</i>	a. 1560	AHUS	Ama de Vasco da Costa, quen a dota para o seu casamento con Xoán García de Cambados, mareante.

Nome	Data	Fonte	Notas
36. <i>Elena de Ameneiro</i>	a. 1562	AHUS	Veciña de San Simón de Ons (Teo). Testa no Hospital.
37. <i>Helena de Portomarín</i>	a. 1563	ACS	Muller de Fernando Domínguez, ferrador, veciño de Pontevedra; era irmá de Bartolomé Trigo, tamén en Pontevedra.
<i>Elena del Castillo</i> É a nº 32	a. 1564	AHUS	Veciña de Santiago. Obrigación de prover á cidade de Santiago de viño segundo o manda a ordenanza dada pola xustiza da cidade.
<i>Helena del Castillo</i> É a nº 32	a. 1565	ACS	Viúva de Andrés Ramos, escribán. // Herdouna Lucas Martínez, racioneiro de Sancti Spiritus, quen lle entregou a Xoana de Albín unha manda que Helena lle deixara no seu testamento polos anos que estivo ó servizo da falecida. // Testamento e memoria dos enxovais e bens de Helena del Castillo, viúva de Andrés Ramos, escribán (a. 1565-68 AHUS).
38. <i>Helena Martínez</i>	a. 1565	ACS	Por Vileiriz (O Páramo).
39. <i>Helena da Cruz</i>	a. 1565	ACS	Casada con Marcos do Toxal, veciño de San Martiño de Mugares. Afóránlle a Mencía de Andrade, viúva, veciña de Santiago, unha herdade e pagarán de renda cada ano medio moio de viño branco.
40. <i>Helena González</i>	1565	ACS	Casada con Xoán de Montes, veciño de Portonovo; reciben de Pedro Farto, clérigo, veciño de Santiago, unha carga de centeo, unha fanega de trigo, un xogo de cama e outros bens que Farto lles pagou como dote.
41. <i>Helena García</i>	a. 1565	AHUS	Muller de Xoán Fernández, zapateiro de Santiago.
	a. 1566	ACS	Muller de Xoán Fernández, zapateiro, veciño de Santiago. Preiteaban con Bartolomé da Silva, labrador, veciño de San Miguel de Sarandón (Vedra) pola curadoría da menor María de Rabáns. Teñen que entregarlla ó Bartolomé.
42. <i>Helena Rodríguez</i>	a. 1565	ACS	
43. <i>Erena de Puga</i>	a. 1565	AHUS	Casada con Álvaro Taboada, filla de Pedro Vázquez de Puga, veciño de Esposende. Era irmá de <i>Policena de Puga</i> .
44. <i>Elena Fernández</i>	a. 1566	AHUS	Muller de Xoán Sánchez, tecedor.

Nome	Data	Fonte	Notas
45. <i>Helena de Insua</i>	a. 1566	ACS	Muller de Pedro Miguez, xastre, veciño de Luou (Teo).
46. <i>Helena Fernández</i>	a. 1566	ACS	Defunta. Casada con Francisco de Villalpando, mercador, veciño de Santiago.
47. <i>Helena de Albela</i>	a. 1568	ACS	Nai de Xácome de Albela, veciño de Santa Cruz de Ribadulla.
48. <i>Helena Gómez</i>	a. 1568	ACS	Casada con Paio Rodríguez; herdounos un fillo chamado Pedro Gómez, estudante. Foran veciños do porto de Sada.
49. <i>Herena de Vilas</i>	a. 1568	ACS	Muller de Diego Fernández; veciños da Xesta (Lalín).
<i>Helena García</i> <i>Herena García</i> É a nº 41	a. 1569	ACS	Viúva. Arréndalle a Alonso González, calceteiro, veciño de Santiago, o soto da casa que posúe na rúa da Porta da Pena, durante tres anos e por unha renda anual de tres ducados. Viúva de Xoán Fernández; eran veciños de Santiago.
<i>Helena de Puga</i> É a nº 43	a. 1569	AHUS	Viúva de Álvaro de Taboada, mercador, veciño de Santiago.
50. <i>Elena Rodríguez</i>	a. 1570	ARG	Alonso Aceiro e a súa filla Elena Rodríguez contra Diego Rodríguez, sobre estupro.
51. <i>Helena de Abad</i>	a. 1570	ACS	Hérdaa a súa filla María de Abad, casada con Xoán de Noenlle, veciño de San Simón de Ons.
52. <i>Herena Díaz</i>	a. 1570	ACS	Viúva, veciña de Santiago; tiña un fillo chamado Gregorio Díaz, clérigo.
53. <i>Helena Martínez</i>	a. 1570	ACS	Casada con Álvaro Martín, peixeiro; eran veciños de Santiago. Fernán de Perlada, mercador, veciño de Santiago, págalles sete ducados, que lle debía a Helena, por estar traballando baixo o seu servizo durante catro anos.
54. <i>Helena Picado</i>	a. 1571	ACS	Casada con Alonso Picado, veciño de Pereira (O Pino). Pedro Louzán, zapateiro, veciño de Santiago, pagoulles os reais en que conviñeran o coidado do seu fillo durante un ano.
55. <i>Elena García de Ligonde</i>	a. 1571	ARG	Sobre paga de renda en Lestedo (Palas de Rei).

Nome	Data	Fonte	Notas
56. <i>Helena López Helena López de Andrade</i>	a. 1572	ACS	Casada con Xoán Rodríguez de Parga, escribán; veciños de Santiago. Benito Méndez de Andrade, veciño e rexedor de Santiago págalles 380 ducados con que remata o pago do dote estipulado. // Macías González e María Douteiro, a súa muller, veciños de Tremoedo (Vilanova de Arousa), páganlle ó matrimonio Parga/López, por todo o servizo que ela lles prestara.// Sinálanselles ó señor doutor Benito Méndez de Andrade e á súa nai, Helena López de Andrade, unha sepultura na capela de Mencía de Andrade por ser os parentes máis propincuos da defunta, dándolles licencia para poñer na sepultura o escudo de armas (a. 1608 ACS).
57. <i>Herena Pérez</i>	a. 1572	ACS	Estante en Santiago. Candeeira na igrexa de Santiago (a. 1574 ACS). Serviu como criada durante catro anos e medio a Sebastián da Granxa, mercador, veciño de Santiago (a. 1582 ACS).
58. <i>Elena de Sosa</i>	a. 1572	AHUS	Viúva de Pedro Díaz, veciña de illa de La Canaria e natural de Lisboa (Portugal). Testa no Hospital de Santiago.
59. <i>Elena Rodríguez</i>	a. 1573	AHUS	Filla de Domingo da Lama, de Rellas (Silleda), quen se compromete a entregar uns bens dotais ó ferreiro Pedro Fernández, de Noía, pola voda coa filla.
60. <i>Helena Portilla</i>	a. 1574	ACS	Casada con Gonzalo de Campos; eran veciño de Pazos (Silleda). Ela era filla de Marquesa Portilla.
61. <i>Helena Méndez</i>	a. 1574	ACS	Muller de Xoán Pérez, carpinteiro, veciña de Santiago.
62. <i>Elena de Cazorra</i>	a. 1574	ARG	Oseira. <i>Cazorra</i> = mala lectura por Cazorraque? Vid. a nº 80.
63. <i>Helena Rodríguez</i>	a. 1574	ACS	Casada con Xoán Fernández, veciño de Chapa (Silleda).
<i>Elena de Puga Herena de Puga É a nº 43</i>	a. 1574	AHUS ACS	Veciña de Santiago.
64. <i>Helena de Deseiro</i>	a. 1575	ACS	Viúva de Alonso Picón de Deseiro, veciño de Sergude (Boqueixón).

Nome	Data	Fonte	Notas
65. <i>Helena de Castro</i>	a. 1575	ACS	Viúva. Foi herdeira de Álvaro de Castro, cóengo de Santiago.
66. <i>Elena Fernández</i>	a. 1575	AHUS	Muller de Xoán Fernández de Furelos, zapateiro, veciño de Santiago.
67. <i>Helena de Ribas</i>	a. 1577	ACS	Casada con Gregorio de Ribas “el Viejo”. Venden por dezaseis ducados a Xácome Vázquez, racioneiro de Sancti Spiritus, a parte que posúen dunha casa sita na Algalia de Arriba.
68. <i>Helena de la Fuente</i>	a. 1577	ACS	Martín de Vergara, zapateiro, veciño de Santiago, entrégalle como dote vinte ducados para contraer matrimonio con Xoán Gómez.
69. <i>Helena do Monte</i>	a. 1578	ACS	Defunta. Un seu fillo, Rodrigo do Monte, residente en Toledo, pide un documento notarial que dea fe da súa viaxe, a lombos dun <i>rocín</i> , á cidade citada, acompañado das súas dúas irmás e que testemuñe á súa vez a ausencia de peste en Santiago para poder partir dela.
70. <i>Helena González</i>	a. 1579	ACS	Muller de Xácome González, veciño de Orazo (A Estrada).
71. <i>Helena de Nóvoa</i>	a. 1580	ACS	Veciña de Santiago.
72. <i>Elena Gil</i>	a. 1580	PadrónSClo- dio Ribeiro	Muller de Pedro Sueyro.
73. <i>Elena Rodríguez</i>			Muller de Rodrigo de Santamaría. Criada por Gonzalo Rodríguez de Araúxo e Sebastiana Benido.
74. <i>Helena Álvarez</i>	a. 1581	ACS	Parente e criada de Luísa del Castillo, viúva, veciña de Santiago, que a dota con 80 ducados e outras cousas para casar con Xoán Gómez, tundidor, de Santiago.
	a. 1582		Casada con Xoán Gómez, tundidor, veciño de Santiago, a Luisa del Castillo, que lles entregou os 80 ducados prometidos na escritura de dote nupcial.
75. <i>Elena Suárez de Villamarín</i>	a. 1582	ARG	Casada con Pedro López de Pallares; casa no barrio das Hortas de Santiago.
76. <i>Helena González</i>	a. 1582	ACS	Veciña de Santiago, con Xoán Barbado, veciño de Fiopáns, a quen entrega dúas vacas, de cinco e tres anos, e tres cabras, para que as coide, obtendo, como beneficio, o terzo das crías que produzan.

Nome	Data	Fonte	Notas
77. <i>Elena Rodríguez</i>	a. 1583	AHUS	Muller de Fernán Dourado; avós maternos de Domingo Cao, natural de Celeiro de Mariñaos (Barreiros). Limpeza de sangue.
78. <i>Elena Ferreira</i>	a. 1583	ARG	Muller de Gregorio de Quinteiro.
79. <i>Helena de Castro</i>	a. 1585	ACS	Viúva, veciña de San Breixome de Donas.
<i>Helena de Puga</i> É a nº 43	a. 1583	ACS	Veciña de Esposende (Cenlle); tiñalle alugada unha casa na rúa da Acibechería a Xácome Pérez, sombreireiro, a catorce ducados que lle debía pola renda dun ano.
80. <i>Elena Cacurreque</i>	a. 1583	ARG	En Cazurraque (documento de Oseira). Vid. a nº 62.
81. <i>Elena Álvarez</i>	a. 1583	ARG	Filla de Pedro Álvarez do Chao; en Valdeorras.
82. <i>Elena Fernández</i>	a. 1584	ARG	Viúva de Fernando Ares. Preito co comendador de Portomarín.
83. <i>Herena da Torre</i>	a. 1584	ACS	Viúva de Bartolomé de Rubio da Torre, veciña de Lamas (Boqueixón).
84. <i>Herena da Torre</i>	a. 1585	ACS	Viúva de Xácome de Lamas, veciña de Lamas (Boqueixón).
85. <i>Herena Sánchez</i>	a. 1585	ACS	Gonzalo Porra e Xoán Porra, escribáns, veciños de Santiago, dótana para que case con Saturnino Fernández, cerralleiro santiagués, con 100 ducados e outras cousas.
86. <i>Helena de Romay</i>	a. 1585	ACS	Casada con Pedro Vázquez de Abreu, veciño de Pontevedra. Afóranlle ó mosteiro de Santa Clara da cidade de Santiago as illas sitas entre a vila de Cangas e a de Baiona, e outros lugares, na vila de Vigo, polas súas vidas e dúas voces e por unha renda anual dun dobrón de ouro e cinco ducados.
87. <i>Helena García</i>	a. 1586	ACS	Viúva de Pedro Martínez, zapateiro, veciño de Santiago.
<i>Elena García</i>	a. 1586	ARG	Sobre os bens do vínculo fundado por Ares García de Raxó e María do Río en Pontevedra.
88. <i>Helena Suárez de Villamarín</i>	a. 1586	ACS	Casada con Pedro López de Pallares. Foi a súa segunda muller (a. 1593 ACS).
89. <i>Helena López de Andrade</i>	a. 1586	ACS	Casada con Xoán Rodríguez de Parga, escribán.

Nome	Data	Fonte	Notas
90. <i>Helena González</i>	a. 1586	ACS	Casada con Bartolomé de Vieiro, veciño de Sar. O dote dela: tres ducados.
<i>Helena da Torre</i> É a nº 83	a. 1587	ACS	Viúva de Bartolomé da Torre, veciña de Lamas (Boqueixón)
91. <i>Helena de Cardama</i>	a. 1587	ACS	Casada con Gonzalo Salvado, veciño do Carballal (Santiago de Compostela).
92. <i>Elena Bermúdez</i>	a. 1588	ARG	Veciña da Terra de Vilalba. Sobre ben dotais no Aparral, nas Pontes de García Rodríguez
93. <i>Elena Fernández</i>	a. 1589	AG	Casada con Bartolomé Calvo; venda en Monforte.
94. <i>Elena de Balboa</i>	a. 1589	ARG	Veciña de Dúas Igrexas (Forcarei).
95. <i>Helena López</i>	a. 1592	ACS	O seu pai, Xácome López, veciño de Bascuas (Vila de Cruces), paga trece ducados por unha dispensa para que a filla poida contraer matrimonio con Alonso Dono, por seren parentes en cuarto grao.
96. <i>Elena López</i>	a. 1592	ARG	Viúva de Xoán Rodríguez de Parga, veciña de Santiago.
97. <i>Elena de Vega</i>	a. 1592	ARG	Casada con Benito Gómez. Sobre bens que fincaron de Xoán Gómez, “el viejo”, veciño do lugar do Canedo, freguesía de Ardemil, e a súa muller Elena de Veira.
98. <i>Elena González</i>	a. 1593	ARG	Viúva; reivindica o Souto do Val de Brollo, en Teilán (Bóveda).
99. <i>Helena de Castro</i>			Vec ^a das Donas (Boqueixón).
100. <i>Elena das Filgueiras</i>	a. 1594	ARG	Vende bens en Moeche.
101. <i>Elena da Dano</i>	a. 1595	ARG	Preito co bacharel Veloso sobre servidume dunha ventá; en Ribadavia.
<i>María Elena de Puga</i> É a nº 43	a. 1595	ARG	En Esposende; doc. do mosteiro de San Clodio.
102. <i>Elena Afonso</i>	a. 1597	ARG	Muller de Xoán Pérez; venden bens en Sarandós (Abegondo).
103. <i>Herena Miguero</i> Erro de lectura por <i>Nogueiro</i> ?	a. 1597	ACS	Viúva de Pedro Varela.

Nome	Data	Fonte	Notas
104. <i>Elena do Coto</i>	a. 1598	ARG	Casada con Alonso de Castro; venden bens en Carnoedo (Sada).
105. <i>Elena López</i>	a. 1599	ARG	Viúva de Xácome Fandiño; cede bens en Andavao (Boimorto) a favor de Lorenzo Fandiño e a súa muller.
<i>Herena de Balboa</i> É a nº 94	a. 1599	ARG	Veciña de Santa María de Dúas Igrexas.
106. <i>Elena Casera</i>	a. 1501- 1600	ARG	
107. <i>Elena Suárez de Villamarín</i>	a. 1505- 1599	ARG	Viúva de Pedro López de Somoza.
108. <i>Elena Álvarez</i>	a. 1600	ARG	Casada con Diego Alonso.
109. <i>Elena de Lea</i> Erro de lectura por Cea?; cfr. a nº 216.	a. 1601	ARG	Viúva de Esteban Pérez; restitución dunha casa en Baiona.
110. <i>Elena de Nóvoa</i>	a. 1605	ARG	Muller de Francisco Osorio; en Ourense.
111. <i>Elena de Saburido</i>	a. 1606	ARG	Testamento.
112. <i>Herena González</i>	a. 1606	ACS	Veciña de Pontevedra. Asina un contrato con Francisco Rodríguez, sombreireiro de Betanzos, polo cal <i>Herena</i> asenta con el a Xoán González, seu fillo, durante dous anos para que aprenda o oficio de sombreireiro, por prezo de oito ducados.
113. <i>Helena de Cartemil</i>	a. 1608	ACS	Casada con Pedro de Liripio, veciño de Orazo (A Estrada).
114. <i>Helena Rodríguez</i>	a. 1608	AHUS	Veciña de Santiago, viúva de Gregorio Rodríguez. Testa no hospital.
115. <i>Herena de Vila</i>	a. 1608	ACS	Viúva de Gonzalo de Altamira, veciña de Cira (Silleda).
116. <i>Elena Fernández</i>	a. 1609	AHUS	Viúva de Bastián Fernández, veciña de San Miguel dos Agros da cidade de Santiago. Testa no hospital.
117. <i>Elena Caramesa</i>	a. 1609	ARG	Muller de Domingo Luís.
<i>Herena López de Andrade</i> É a nº 56	a. 1609	ACS	

Nome	Data	Fonte	Notas
118. <i>Helena Rodríguez</i>	a. 1611	AHUS	Veciña de Santiago, viúva de Gregorio Rodríguez. Testa no hospital.
119. <i>Elena Carvalla</i>	a. 1612	ARG	En Laiosa.
120. <i>Helena de Deseiro</i> Non é a nº 64	a. 1612	ACS	Muller de Gabriel de Texo, veciño de Sergude.
121. <i>Elena Rochoso</i>	a. 1615	ARG	Casada con Alonso de Castro.
122. <i>Elena de Veiras</i>	a. 1616	ARG	
123. <i>Helena Mosquera</i>	a. 1618	ACS	Casada con Damián de Araúxo; veciño de Razamonde (Cenlle).
124. <i>Helena de Senande</i>	a. 1618	ACS	Casada con Pedro de Quián “el Mozo”, labrador, veciño de Sergude (Boqueixón).
125. <i>Herena Cao</i>	a. 1620	ACS	Veciña de San Xíán de Sales (Vedra).
126. <i>Elena González</i>	a. 1621	AHUS	Casada con Pedro de Castro. Avoa materna de Alonso do Rego, natural de Gaibor. Probas de limpeza de sangue.
127. <i>Elena Blanca</i>	a. 1622 a. 1699	ARG	Viúva de Domingo de Abeledo.
<i>Helena López de Andrade</i> É a nº 56	a. 1627	AHUS	Viúva de Xoán Rodríguez de Parga, escribán da Audiencia arcebispal. Escritura de pago do mosteiro de Belvís a Elena López de Andrade, viúva de Xoán Rodríguez de Parga, de 700 ducados polo dote de María de Andrade.
128. <i>Herena Sánchez</i>	a. 1629	ACS	Muller de Domingo da Silva, veciño de Sergude (Boqueixón).
129. <i>Elena de Castro Puga</i>	a. 1632	AHUS	<i>dueña</i> viúva, de Santiago. Paga un dote a Marcos Mosquera, barbeiro, de Santiago, para o seu casamento con Catalina Núñez, criada da dita Elena.
<i>Elena de Andrade</i> Pode se-la nº 56	a. 1632	AHUS	
130. <i>Elena de Antelo</i>	a. 1642	ARG	Muller de Domingo Datán; lugar de Vilacova en San Pedro de Bugallido, Negreira
<i>dona Helena de Castro y Puga</i> É a nº 129	a. 1644	ACS	Muller de don Pedro Bermúdez de Castro, cabaleiro do hábito de Santiago, veciño de Santiago.

Nome	Data	Fonte	Notas
131. <i>Dona Elena Pimentel</i>	a. 1644	ARG	Fundara un vínculo e morgado.
132. <i>dona Helena de Onís</i>	a. 1645	ACS	Filla de Antonio de Onís, veciño de Pontevedra. Quere entrar como relixiosa no convento de San Quirce de Valladolid.
133. <i>Elena Calveira</i>	a. 1647	ARG	Viúva de Pedro Montero.
<i>dona Helena de Mera y Castro</i> É a nº 129	a. 1650	ACS	Muller de D. Pedro Bermúdez y Castro, cabaleiro da Orde de Santiago, veciños de Santiago.
134. <i>Helena de Araújo</i>	a. 1654	ACS	Casada con Francisco Rodríguez Muñiz, veciño de Santiago. Foi herdeira universal do licenciado Blas de Araújo, racioneiro do colexio de Sancti Spiritus.
135. <i>Elena de Porras</i>	a. 1658	ARG	Viúva de Benito López de Bendaña e nai de Rodrigo Bendaña e Pereira.
136. <i>Elena García</i>	a. 1664	ARG	Casada con Benito de Castro. Santiago.
<i>Elena García de Searas</i> É a nº 136	a. 1679		Viúva do rexedor don Benito de Castro.
<i>Elena García de Seares</i> É a nº 136	a. 1714		Muller de Benito de Castro.
<i>Elena García de Seares</i> , do conde de Monterrei É a nº 136	a. 1714	AHUS	Muller de Benito de Castro e Gosende, rexedor perpetuo do Santo Oficio; avós paternos de Xosé Martínez de Castro, natural de Padrón, opositor a unha bolsa do Colexio de Fonseca. Probas de limpeza de sangue. Información de limpeza de sangue de Fradique Antonio Martínez de Araújo e Castro, natural de Padrón, colexial electo a unha bolsa do Colexio de San Xerome.
<i>Elena de Antelo</i> É a nº 130	a. 1666	ARG	Casada con Domingo Datán.
<i>Elena de Mera y Castro</i> É a nº 129	a. 1667	ARG	Nai de don Xoán Bermúdez de Castro; co rexedor Francisco Tenorio, sobre renuncia do seu oficio de rexedor de Pontevedra.
137. <i>dona Helena de Andrade</i>	a. 1668	ACS	Monxa no convento de Santa Clara da cidade de Santiago.

Nome	Data	Fonte	Notas
138. <i>Elena de Prado</i>	a. 1668	ARG	Casada con Lorenzo do Carril; na Coruña.
<i>Elena Mera y Castro</i> <i>/ Elena de Mera</i> É a nº 129	a. 1672	ARG	Viúva de Antonio Vermúdez; en San Pedro de Filgueira.
139. <i>Elena de Arosa</i>	a. 1674	ARG	En Berres.
140. <i>Helena Méndez</i>	a. 1676	ACS	En Santiago.
141. <i>Elena Vázquez</i>	a. 1679	ARG	Na xurisdición de Quiroga.
142. <i>Elena Daval</i>	a. 1681	ARG	Casada con Gregorio da Nogueira.
143. <i>Elena de Aguiar</i> <i>y Ulloa</i>	a. 1682	ARG	Muller de Alexandre Maceda.
144. <i>Elena Mujico</i>	a. 1682	ARG	Casada con Simón López; unha casa e outros bens no barrio de Tarás, extramuros da cidade de Santiago.
145. <i>Elena de Cadabid</i>	a. 1682	ARG	Xurisdición de Montes.
146. <i>dona Elena</i> <i>de la Fuente</i>	a. 1684	ARG	Herdeira de Xoán de la Fuente, escribán, casada con don Xerónimo López de Nodal.
147. <i>Elena Douteiro</i>	a. 1685	AHUS	Filla de Xoán Douteiro e María de Abelenda, veciños de Xavestre (Trazo).
148. <i>Francisca Elena</i> <i>das Seixas</i> <i>y Figueroa</i>	a. 1686	ARG	Dona do couto de Mende e Becín, acumulativamente con Isabel Loriga, veciña de Bergondo.
149. <i>Elena de Andrade</i>	a. 1691	ARG	Muller de Diego de Oia; en Pontevedra.
150. <i>Elena de Deza</i>	a. 1692	ARG	Xunto con Simón Sánchez venden a Domingo de Deza a súa parte no prado de Liñares e outros bens.
151. <i>Elena de Ponte</i>	a. 1692	ARG	Casada con Baltasar Pardo de Castro.
152. <i>dona Elena Isabel</i> <i>Varela</i>	a. 1692	ARG	Convento da Anunciación de Baiona.
153. <i>Elena de Castro</i>	a. 1692	ARG	
154. <i>Elena Vázquez</i>	a. 1693	ARG	Veciña de San Mamede de Lamas, xurisdición de Ventosa.
155. <i>Elena Rey</i>	a. 1694	ARG	Xunto con Antonio de la Iglesia vende a Xosé Ferro de Castro a leira de Fontemouro na agra de Lamas.

Nome	Data	Fonte	Notas
156. <i>Elena de Maquieira</i>	a. 1696	AHUS	Casada con Xoán Martínez, avoa materna de Bartolomé Martínez, natural de Tourón, opositor capelán do colexio de Fonseca.
157. <i>Elena Rayón</i>	a. 1696	ARG	
158. <i>Elena de Caneda</i>	a. 1696	ARG	
159. <i>Elena Sánchez de Cernadas</i>	a. 1697	ARG	Muller de Pascual de Béxeres, labrador, veciño de Lesende.
160. <i>Elena del Rial</i>	a. 1698	AHUS	Muller de Xoán de Andrade. Avós paternos de Ignacio de Andrade, natural de San Miguel de Couso. Limpeza de sangue.
161. <i>Elena Salgado Ribadeneira</i>	a. 1699	ACS	Muller de Xoán García de Prado; avós paternos de Xoán Xosé Prado, natural de San Cristovo de Dormeá, colexial electo a unha bolsa sumulista do Colexio de San Xerome.
162. <i>Francisca Elena Muñiz de Pedrosa</i>	a. 1600-1699	ARG	Administradora dos bens de Andrés Muñiz de Pedrosa; capela de Santo Antonio no mosteiro de Magdalena de Arzúa.
163. <i>Dona Elena Vaamonde y Valcárcel</i>	a. 1600-1699	ARG	Preito por un vínculo fundado por Antonio Díaz Teixeira e <i>Elena de Valcárcel</i> .
164. <i>Elena de Lamas</i>	a. 1700	ARG	
165. <i>Dominga Elena Calvo de Deza</i>	a. 1700	ARG	Casada con Diego Núñez Espantoso.
166. <i>Elena de Monteagudo</i>	a. 1700	AHUS	Casada con Francisco Antonio de Barros, veciño de Quireza (Cerdedo). El testa no hospital.
<i>Francisca Elena Seixas Muñiz de Pedrosa</i> É a nº 162	a. 1701	ARG	Viúva.
167. <i>Elena de Tunes</i>	a. 1702	ApelidosBerdoias	Muller de Bernabé Rodríguez.
<i>Francisca Elena de Pedrosa Muñiz</i> É a nº 162	a. 1702	ARG	Pago de esmolas e misas e sermón na capela de Santo Antonio do convento de San Francisco de Viveiro, que fundara Andrés Pérez Pedrosa.

Nome	Data	Fonte	Notas
168. <i>Elena de Pose de Rioboo</i> <i>Elena Pose de Rioboo</i>	a. 1702 a. 1709	ARG	
169. <i>Elena Pita Boado</i>	a. 1702	ARG	
170. <i>Elena de Lago</i>	a. 1703	ARG	Veciña de Brandoás (Zas).
171. <i>Elena do Busto</i>	a. 1703	ARG	Na xurisdición de Soneira.
172. <i>Elena Dánguez</i> Mala lectura por <i>Domínguez?</i>	a. 1704- 1705	ARG	Viúva de Antonio Vidal; veciños de Nande (Laxe).
173. <i>Elena González</i>	a. 1706	AHUS	Veciña de Seavia (Coristanco) e moradora no lugar de Amboade en terra de Bergantiños. Testa no hospital.
174. <i>Elena de Rivadeneira</i>	a. 1708	AHUS	Casada con Xosé Antonio Baamonde Parga. Nai de Xosé Antonio Baamonde e Parga, natural de Trobo (Begonte), colexial electo a unha bolsa sumulista do Colexio de San Xerome, destinada ós naturais do bispado de Mondoñedo.
175. <i>Elena Danza</i>	a. 1708	ARG	Viúva.
176. <i>Elena Barreiro</i>	a. 1710	AHUS	Filla de Alberto Barreiro e Catalina Froiz, veciña de Escuadro (Silleda).
177. <i>Elena de Castro</i>	a. 1712	AHUS	Viúva de Bartolomé Rodríguez, veciña de Codeseda (A Estrada).
178. <i>Elena Bernarda Pacheco</i>	a. 1713	ARG	En Santiago.
179. <i>Elena de España</i> <i>Juana Elena de España</i>	a. 1713 a. 1716	ARG	En Betanzos.
180. <i>Elena de Asorey</i>	a. 1715	ARG	
181. <i>Elena Álvarez de Cedrón</i>	a. 1718	ARG	Solteira, en Castroverde.
182. <i>Elena Dabeleira</i>	a. 1720	ARG	
183. <i>Elena Costoya</i>	a. 1720	ARG	Rosendo Calvo; amancebamento, en Santiago.

Nome	Data	Fonte	Notas
184. <i>Elena Falcón</i>	a. 1721	AHUS	Casada con Pedro Piñeiro; pais de Gerónimo Piñeiro y Falcón, natural de Tui. Limpeza de sangue.
185. <i>Ana Elena Catoira</i>	a. 1721	ARG	Viúva de Manuel Antonio Martínez.
186. <i>dona Elena Sanjurjo</i>	a. 1721	ARG	
187. <i>Elena de Otero</i>	a. 1728	ARG	Dominga, Isabel e Elena de Otero, solteiras e veciñas de Frades; sobre algúns delitos.
188. <i>dona Elena de Romay</i>	a. 1731	ARG	Casada con don Francisco Santos; preitea por un vínculo fundado polo licenciado Álvaro de Aballe, cóengo.
189. <i>Elena Vázquez</i>	a. 1733	AHUS	Viúva de Domingo de Rivas, veciña Santiago, parroquia de Santa María Salomé. Testa no Hospital.
190. <i>Elena de Araújo</i>	a. 1733	ARG	Muller de Lucas Benavides Ponce de León, veciño de Vigo (San Tomé de Feixeiro).
191. <i>Elena Lobera</i>	a. 1733	ARG	
192. <i>Elena Facorro</i>	a. 1734	AHUS	Viúva de Antonio do Pazo Pasenria, veciña de Santa María de Sar extramuros da cidade de Santiago. Testa no hospital.
193. <i>Dona Jacinta Elena Fernández Navarrete</i>	a. 1739	ARG	
194. <i>Elena López</i>	a. 1740	ARG	Casada con Domingo de Carril; en Boente.
195. <i>Elena Estévez</i>	a. 1740	ARG	
196. <i>Elena Butler</i>	a. 1740	Casamentos Coruña	Natural de Callex, Caller? ou Calais?; casa con Patricio Lasy.
197. <i>Elena Miranda</i>	a. 1741	ARG	Por Cambre.
198. <i>Elena Montero</i>	a. 1744	ARG	Viúva de Xoán Díaz, nai de Xosé Díaz.
199. <i>Elena de Bouzas</i>	a. 1744	ARG	Fundara un vínculo.
<i>Elena de España Sanjurjo</i> Debe se-la nº 179	a. 1747	ARG	En Santiago.

Nome	Data	Fonte	Notas
200. <i>Elena Méndez</i>	a. 1748	AHUS	Casada con Diego Fernández Feixoo; pais de Xosé Fernández Feixoo, natural de Saa, Vilar de Santos; información de limpeza de sangue para ser colexial electo a una bolsa sumulista do Colexio de San Xerome.
201. <i>Elena del Río</i>	a. 1749	AHUS	Oriúnda de Santa Cruz de Montaos; veciña de Poulo (Ordes). Avoa materna de Francisco Antonio del Río Maldonado; para ser médico do Real Hospital.
202. <i>Elena de Vaamonde</i>	a. 1750	CME	En Cabanas.
203. <i>Elena de Pedrido</i>	a. 1751	CME	En Betanzos.
204. <i>Elena da Graña</i>	a. 1752	CME	Costureira. En Pontevedra.
205. <i>María Elena Moldes</i>	a. 1752	CME	Merceira ou tendeira polo miúdo. En Pontevedra.
206. <i>Elena Pérez de Sambar</i>	a. 1752	CME	Veciña sen profesión coñecida. En Pontevedra.
207. <i>Elena da Graña</i>	a. 1752	CME	Costureira. En Pontevedra.
208. <i>Elena López</i>	a. 1752	CME	Costureira e pasadora do ferro. En Santiago.
209. <i>Elena Rodríguez</i>	a. 1752	CME	Panadeira. En Santiago.
210. <i>dona Elena Catoira [=Catoyra, Catoeira]</i>	a. 1753	CME	En Coristanco, Verdes.
211. <i>Elena de León</i>	a. 1753	CME	Panadeira e taberneira. En Tui.
212. <i>Elena de Lovera Montenegro</i>	a. 1753	ARG	Preito con Bernardo Castro Basanta.
213. <i>Elena Bentrón</i>	a. 1763	CME	En Padrón.
214. <i>Elena Calviño</i>	a. 1782	ARG	
215. <i>Elena do Rial</i>	a. 1700-1799	ARG	Con Xoán de Andrade.
216. <i>Elena de Cea</i>	a. 1700-1799	ARG	Xunto con Esteban Pérez de Ceta fundou un vínculo. Monxas da Anunciación, en Baiona.
217. <i>Elena da Iglesia</i>	a. 1700-1799	ARG	Casada con Domingo do Penedo.

Nome	Data	Fonte	Notas
218. <i>Elena Cabacos</i>	a. 1700-1799	ARG	Fundou un vínculo.
219. <i>Elena Sánchez de Ulloa</i>	a. 1700-1799	ARG	Fundou un vínculo.
220. <i>Elena Gómez</i>	a. 1701-1800	ARG	Casada con Xoán Fernández de Freixomil.
221. <i>Elena Casteleira</i>	a. 1701-1800	ARG	Preito con Xoán Antonio Duro, sobre extracción de alfaias.

Iseu

Nome	Data	Fonte	Notas
1. <i>Iseo Enríquez</i>	a. 1484	Ferro Couselo	
<i>Iseu</i> Pode se-la nº 1	a. 1491	RivasOnom	En Ourense.
2. <i>Iseu López</i>	a. 1500	ARG	Gasto que fixo María García nas honras de <i>Iseu López</i> , súa nai.
<i>Iseu López</i>	a. 1502		Testamento de <i>Iseu López</i> , veciña de Pontedeume; mellora a Pedro Núñez de Vilouzás e déixao como herdeiro xunto coa súa irmá, María García.
<i>Iseu López de Montenegro</i>			Testemuño de que María García, filla de <i>Iseu López de Montenegro</i> , deixaba como herdeiros os seus fillos.
<i>Iseu López</i>	a. 1503		Autos e alegación de Pedro Núñez de Vilouzás no preito con María García, sobre a mellora de <i>Iseu López</i> .
<i>Iseu López</i>	a. 1511		Carta de pagamento dunha manda testamentaria de <i>Iseu López</i> .
<i>Iseu López</i>	a. 1526		Poder de Sancha Núñez, muller de Juan Piñeiro de Narahío, a procuradores na Real Audiencia de Galicia para solicitar partilla dos bens de <i>Iseu López</i> , súa avoa, en beneficio dos fillos de Pedro Núñez.

Nome	Data	Fonte	Notas
3. <i>Iseo González de Ribadeneira</i>	a. 1527	ARG	Outórgalle un foro a Catarina Osorio de propiedades, décimos, casas etc. na aldea de Buxán (O Viso, O Incio), nas freguesías do Viso e Goó (ambas no Incio), por medio real novo cada ano.
4. <i>Iseu López</i>	a. 1536	AHUS	Veciña de Santiago. Enferma que outorga testamento no Real Hospital.
5. <i>Iseo Álvarez</i>	a. 1542	PARES	Veciña de Ourense. Viúva de Pedro Sánchez de Cadórniga, preiteaba cunha súa cuñada chamada María Díaz de Cadórniga, sobre a herdanza do seu irmán Ruy Díaz de Cadórniga.
6. <i>Iseo Blanco</i>	a. 1547	Ferro Couselo	Filla do rexedor de Ourense.
7. <i>Iseo Miguez</i>	a. 1555	AHUS	Parente do cóengo Alonso Miguez; asentouna Francisco del Rego con Fernando das Seixas e coa súa muller, Mencía das Seixas, para que a educasen durante un ano.
8. <i>Iseo Fernández</i>	a. 1558 a. 1563	AHUS	Viúva de Rui Fernández, cerralleiro, veciño de Santiago. Reconto dos bens de <i>Iseo Fernández</i> , e nomeamento de Juan Pardo, cerralleiro, como curador dos seus dous fillos nados do seu primeiro matrimonio con Rodrigo Fernández.
9. <i>Iseu López</i> Familiar da nº 2	a. 1561	ARG	Arrendamento de bens outorgado por Juan Pardo de Quirós curador de Alonso Gómez, Leonor Bermúdez, <i>Iseu López</i> , fillos de Lopo Núñez de Vilouzás e Isabel de Ponte.
10. <i>Iseo de Miranda e Ribadeneira</i>	a. 1587	PCP	t. III, p. 379
11. <i>Iseo Vázquez</i>	a. 1595	ARG	Por Terra de Melide e Deza?
12. <i>Iseo de Taboada</i>	a. 1613	PARES	Viúva de Sancho López de Ron; veciña de Santo Adrao de Lourenzá; titora de María e <i>Iseo de Ron</i> .
13. <i>Iseo de Ron</i>			Filla da anterior.
14. <i>Iseo López de Aguiar</i>	a. 1646	ARG	Fundara un vínculo na freguesía da Canda (Piñor) polo que había litixios de posesión.

Nome	Data	Fonte	Notas
<i>Iseo Taboada</i> Pode se-la nº 11	a. 1693	ARG	Xunto con Antonia Montenegro, fundou unha obra pía que dotaron cunha casas na cidade de Lugo e outros bens; puxeron como testamenteiro a Jacinto do Barreiro, cura de Baamonde e de San Martiño de Pacios, ambas en Begonte.
15. <i>Iseo Fernández</i>	a. 1703	ARG	Fixara outra mellora noutro vínculo que se disputaba.

Dado que hai lugares chamdos Cusanca en Boqueixón e no Irixo, podemos pensar que tivo relación con Galicia Juan de Cusanca de León, que lexiti-mou unha filla, dona Isabel de Cusanca, que tivera, sendo clérigo de primeira coroa, cunha muller solteira chamada *Iseo Maldonado* (a. 1492 PARES).

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- Avalle-Arce, Juan Bautista (1990). *Amadís de Gaula: el primitivo y el de Montalvo*. México: Fondo de Cultura Económica.
- Beceiro Pita, Isabel (1993). Modas estéticas y relaciones exteriores: la difusión de los mitos artúricos em la Corona de Castilla (s. XIII - comienzos del xv). *En la España medieval*. 16, 135-167.
- Boullón Agrelo, Ana Isabel (1998). A influencia franca na onomástica medieval galega. En: Dieter Kremer, ed. *Homenaxe ó profesor Ramón Lorenzo*. Vigo: Galaxia, vol. II, 867-901.
- Coduras Bruna, María (2015). *Por el nombre se conoce al hombre: Estudios de antroponomía caballeresca*. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- Cunqueiro, Álvaro (1994). *Papeles que fueron vidas. Crónicas literarias*. Tusquets Editores. Barcelona. Edición e prólogo de Xesús Gonzalez.
- Ferro Couselo, Jesús (1953-1954). Los romances y los libros de caballería en la onomástica personal gallega de los siglos xv y xvi. *Posío. Arte y letras*. 3-13.
- García Gallarín, Consuelo (2014). *Diccionario histórico de nombres de América y España*. Madrid: Sílex.
- GNG = Boullón Agrelo, Ana I. coord. (2020-). *Guía de nomes galegos*. A Co-ruña: Real Academia Galega. Disponible en <https://academia.gal/nomes>

- ONC = Hanks, Patrick, Hodges, Flavia, Mills, A.D. e Room, Adrian (2002). *The Oxford Names Companion*. Oxford: Oxford University Press.
- Pardo de Guevara y Valdés, Eduardo (2009). Identidad y memoria genealógica. Una aportación al estudio de la antroponimia medieval gallega. *Anuario de Estudios Medievales*. 39, 1, 27-45.
- Platero Campo, Manuel Julio (2022). Los señores de la jurisdicción de Gaibor (Begonte-Lugo). *Boletín de Estudios de Genealogía Heráldica y Nobiliaria de Galicia*. 18.
- Usero González, Rafael e Breixo Rodríguez, X. Carlos (2005). Un exemplo de mobilidade familiar nos séculos xv e xvi, Seixas, Lago, Timiraos, Montoxos, Piñeiros e Alfeirás... Á sombra do poder da casa de Andrade. *Cátedra. Revista Eumesa de Estudios*. 12, 185-210.

Fontes

- ACS = *Arquivo - Biblioteca da Catedral de Santiago*. Santiago de Compostela: Catedral de Santiago de Compostela. Disponible en <http://csa.archivo3000.es/jopac/controladorconopac>
- AHUS = *Arquivo Histórico da Universidade de Santiago de Compostela*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela. Disponible en <http://www.usc.es/gl/servizos/arquivo/index.html>
- ApelidosBerdoias = Lema Suárez, Xosé M.^a (2006). *Onomástica histórica dunha parroquia galega: Berdoias (1607-2000)*. I. *Os nomes masculinos*. Santiago de Compostela: Asociación Galega de Onomástica / Instituto da Lingua Galega.
- ARG = *Arquivo do Reino de Galicia*. A Coruña. Disponible a través de <https://arquivo.galician.gal/arpadweb/gl/inicio/inicio.do>
- C. Alvar = Alvar, Carlos (2013). Antroponimia artúrica: Ayer y hoy. *Arba. Acta Romanica Basiliensia*. 24, 21-51.
- CasamentosCoruña = Tarrío, José M. (1998). Casamentos en la vieja Coruña: algunos matrimonios celebrados en la parroquial de Santiago durante los siglos XVIII y XIX. *Anuario Brigantino*. 21, 133-166.
- CDFPantón = Fernández de Viana y Vieites, José Ignacio (1994). *Colección diplomática del monasterio de Santa María de Ferreira de Pantón*. Lugo: Deputación provincial de Lugo.

- CDMaia = Maia, Clarinda de Azevedo (1986). *História do galego-português. Estado lingüístico da Galiza e do Noroeste de Portugal do século XII ao século XVI (com referência á situação do galego moderno)*. Coimbra: I.N.I.C.
- CDRamirás = Lucas Álvarez, Manuel e Lucas Domínguez, Pedro Pablo (1988). *San Pedro de Ramirás. Un monasterio femenino en la Edad Media. Colección diplomática*. Santiago de Compostela: Caixa Galicia.
- CDRibadavia = Enríquez Paradela, M. Carmen (1987). *Colección diplomática del monasterio y convento de Santo Domingo de Ribadavia*. Boletín Auriense. Anexo 8. Ourense: Museo Arqueológico Provincial.
- CDSalvadorCelanova = Vaquero Díaz, Beatriz (2004). *Colección diplomática do mosteiro de San Salvador de Celanova (Ourense) (ss. XIII - XV)*. 4 vols. [Santiago de Compostela]: Tórculo.
- CMB = Martínez-Barbeito, Carlos (1986). *Torres, pazos y linajes de la provincia de La Coruña*, Madrid: Everest.
- CME = Ministerio de Cultura (2004-). *Catastro de Ensenada* [web]. [Madrid]: PARES. Disponible en <http://pares.mcu.es/Catastro/>
- CODOLGA = López Pereira, Eduardo, dir. (2006-). *Corpus Documentale Latinum Gallaeciae*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades. Disponible en <http://corpus.cirp.es/codolga/>
- COQ = Otero Piñeyro Maseda, Pablo S. (2007). *Colección documental del archivo de la Casa de Otero de Quiroga (siglos XIII-XVIII)*. Lugo: Deputación de Lugo.
- Galiciana = Xunta de Galicia (2016-). *Galiciana. Arquivo Dixital de Galicia* [web]. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia. Disponible en <https://arquivo.galiciana.gal/arpadweb/gl/inicio/inicio.do>
- LíricaProfana = Brea, Mercedes, coord. (1996). *Lírica profana galego-portuguesa*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- NG = Comisión de Toponimia da Xunta de Galicia (2003-). *Nomenclátor de Galicia*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia. Disponible en <https://www.xunta.gal/nomenclator>
- PadrónSClodioRibeiro = Fernández González, Frutos (2008). *O padrón de San Clodio de 1580: estudo histórico e onomástico*. Santiago de Compostela: Asociación Galega de Onomástica.

- PadrónsOurenseXV = López Carreira, Anselmo (1995). *Padróns de Ourense do século XV. Fontes estatísticas para a historia medieval de Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.
- PARES = Ministerio de Cultura y Deporte (2008-). *Portal de Archivos Españoles* [web]. Madrid: Ministerio de Cultura y Deportes. Disponible en <http://pares.mcu.es/>
- PCP = Crespo Pozo, J. S. (1982). *Blasones y linajes de Galicia*. Tomo I: *Heráldica*. Tomos II - III - IV - V: *Blasones y linajes de Galicia. Parte Genealógica (De A a Z)*. Bilbao: Editorial La Gran Enciclopedia Vasca - Publicaciones del Monasterio de San Juan de Poyo (Pontevedra).
- POPM = Otero Piñeiro Maseda, Pablo S. e García González-Ledo, Xosé Antón (2009). Apuntes de los Ambía: linaje y parentelas (siglos XII-XVI). *Cuadernos de Estudios Gallegos* LVI (122), 455-457.
- RivasOnom = Rivas Quintas, Elixio (1991). *Onomástica persoal do Noroeste Hispánico*. Lugo: Alvarellos.
- TCelanova = Andrade Cernadas, José Miguel (1995). *O tombo de Celanova: estudio introductorio, edición e índices (ss. IX-XII)*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.
- TerraDeza = García Oro, José e Novoa Gómez, M.ª Ángeles (2000). *La tierra de Deza en la Edad Media y el Renacimiento*. Lalín: Concello de Lalín.
- TSobrado = Loscertales de García Valdeavellano, M. Pilar (1976). *Tumbos del monasterio de Sobrado de los Monjes*. 2 vols. Madrid: Dirección General del Patrimonio Artístico y Cultural, Archivo Histórico Nacional.